

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

SÖNDAGEN DEN 2 NOVEMBER 1913.

Kvinnorna och Baltiska

VID KRONPRINSES-
sans rosengata
kommer som be-
kant den gammal-
svenska herrgårds-
byggnad
att resa sig, som kvinnorna byg-
ga till ett vittnesbörd öfver sitt
arbete. Om denna blomstergata
yttrar arkitekten Boberg själf att
den "om allt går efter beräkning

Utställningen.

torde bli en öfverdådig anlägg-
ning ifråga om rikedom och
skönhet", och den bild vi i dag
meddela, ger en om än blek fö-
reställning om hvad som komma
skall. Det är en särskild glädje,
att denna blomstergata icke blott
bär kronprinsessans namn, men
också till stor del är hennes ska-
pelse. I dess planering och rea-

Fru Maria Skytte.

Fru Elisabeth Quensel.

Kronprinsessans Rosengata,
vid hvilken kvinnornas byggnad blir belägen.

Friherrinnan Ellen Cederström.

Fröken Anna Nilsson.

Fru Anna Ahlström.

liserande har hon nämligen deltagit för att fortfarande citera Boberg "med öfverraskande sakkunskap och intresse".

Det är helt naturligt att medan det hufvudsakliga arbetet med anskaffande af erforderliga medel och samlandet af det stora materialet för utställningen faller på centralkommittén i Stockholm och dess underkommittéer, så har äfven Malmökommittén en mycket väsentlig uppgift att fylla. Den utgöres af följande fem damer, hvilkas porträtt vi i dag ha nöjet meddela: fru Elisabeth Quensel, ordförande; borgmästarinnan Anna Ahlström; friherrinnan Ellen Cederström; borgmästarinnan Maria Skytte; fröken Anna Nilsson — den sistnämnda som bekant initialivtagarinnan, som satt så många människor i arbete med sitt förslag. Borgmästarinnan Ahlström är finanskommitténs ombud i Malmö, och till Malmökommitténs uppgift hör också att finansieellt såväl som ideellt intressera Skåne för företaget. I början lär intresset varit trögt, men nu sedan man sett, att det verkligen blir något af, har stämningen blifvit en annan. Och detta icke att undra på, ty ett kvinnornas hus å Balliska utställningen torde bli ett nytt och originellt drag i utställningsfysionomien, som vederbörande måste hälsa med glädje. Utställningsmyndigheterna ha också från första stund varit särdeles tillmötesgående.

Under veckan 16—22 november kommer Malmö liksom Stockholm och förmodligen äfven andra platser i landet att anordna en fest för att skaffa penningar och samtidigt ytterligare höja intresset för saken.

“Jag städs vill dig tjäna...”

Louise Ahlén.

VID DET STORA opinionsmöte, som nyligen hölls i Ostermalmskyrkan i Stockholm, där en stor församling värdade till myndigheter och medborgare om kraftiga åtgärder mot den sedliga förvildningen, sjöngs äfven den sång, som blifvit vår nationalhymn, Richard Dybecks "Du gamla, du fria". Det var kanske icke så många,

som i hänförelsens och stämningens ögonblick reflekterade öfver att sången fått fyra verser i stället för två, som den ursprungligen ägde; de sjöngos alla med samma entusiasm.

Men dessa två sista verser ha sin egen historia, som vi här vilja med några ord återberätta.

De skrefvos under de upprörda tiderna 1905, och författaren är en nyligen afliden svensk kvinna fru lektorskan Louise Ahlén, född Holmer. Fru Ahlén befann sig jämte sin man under unionsbrottets dagar i Wiesbaden för att vårda sin klena hälsa. Varmt patriotisk som hon var, följde hon äfven från sjukbädden konfliktens utveckling och grämde sig djupt icke minst öfver den tyska pressens partilagande för Norge. Hennes stämning utlöste sig i den fortsättning på nationalsången, som senast sjöngs å det nyss nämnda mötet och förut sjungits bland andra af allas vår "Lunkan". Fru Ahlén hade särskildt fäst sig vid den ofta påpekade bristen

Kerstin Hed.

BLAND HÖSTENS NYA LYRIK ÄR att lägga märke till den från Aktiebolaget Ljus' förlag i dagarna utkomna diktsamlingen "Från stigarna" af Kerstin Hed. Vi stå här inför en diktardebut af ej alldeles vanligt slag. Den unga, knappt 23-åriga författarinnan, som framträder under den ofvannämnda pseudonymen, är bördig från Hedemoratrakten. Hennes hem är en vanlig liten landgård, där hon hos sina jordbrukande föräldrar dagligen deltagit i sysslorna såväl inom som utomhus. Hon äger endast vanlig folkskolebildning, men tack vare en af naturen nedlagd rik poetisk begåfning präglas hennes dikter af en sinnets och uppfattningens mognad, som göra dem lika ursprungliga som intagande. Läsaren kan själf döma af nedanstående höstdikt, hvilken hon haft älskvärdheten ställa till vårt förfogande.

Höstens sång.

NU PLOJES VÅR JORD

för frostnätter, bitande skarpa
och drömmen ger ord
åt skogarnas dånande harpa.
Ej mera ibland
en taltrast ur skogssuset talar,
när bergen lysa i morgonbrand
kring bidande, tysta dalar.

Men ändå en sång
kring bygden allt vidare svallar
vid plogarnas gång
i höstligt gulnade vallar —
hvar ljusnande dag
med östan, som suckar och hviner,
sin lösen ropar i taktfasta slag,
i surr och dunk af maskiner.

Låt arbetets dån
ur röda gårdarna eka
och ropa sitt hån
åt allt det lättjefullt veka!
Gud signe hvar hand,
som knuten kring plog eller slaga,
vill lyfta till hälsa och makt mitt land
i höstens stormfyllda saga!

KERSTIN HED.

hos vår nationalsång att ordet Sverige icke förekom däri. Denna brist är med hennes tillägg afhjälpt. I sin helhet får nu "Du gamla, du fria" följande utseende:

Du gamla, du fria, du fjällhöga Nord,
du tysta, du glädjerika, sköna!
Jag hälsar dig, vänaste land uppå jord,
din sol, din himmel, dina ängder gröna!

Du tronar på minnen från fornstora dar,
då äradt ditt namn flög öfver jorden.
Jag vet, att du är och du blir hvad du var.
Ja, jag vill lefva, jag vill dö i Norden.

Jag städs vill dig tjäna, mitt älskade land,
dig trohet till döden vill jag svära!
Din rätt skall jag värna med håg och med hand,
din fana högt, den bragderika, bära!

Med Gud skall jag kämpa för hem och för härd,
för Sverige, den kära fosterjorden!
Jag byter dig ej emot allt i en värld:
Nej, jag vill lefva, jag vill dö i Norden!

Som vi se sluter sig tillägget väl till den ursprungliga dikten. Den har dock en mera energisk befoning, efter kärleken och beundran för fosterlandets skönhet och stora minnen följer löftet: "jag städs vill dig tjäna", ett löfte, som gäller för fredliga tider såväl som för oroliga med en stegring inför tanken på ofärd: "med Gud skall jag kämpa för hem och för härd".

Med ett ord, Louise Ahléns strofer innehålla ett nytt moment och burna af den sköna melodien, torde de helt säkert vid många tillfällen i sig kunna samla en församlingsstämning af offervilja och beslutsamhet.

Fru Louise Ahlén var född i Kristianstad den 28 november 1857, dotter af lasarettläkaren F. Holmer och hans maka. Hon gifte sig 1880 med lektorn vid Kristianstads läroverk Abraham Ahlén. Hon afled den 24 maj d. å.

Fru Ahlén var en synnerligen varmhjärtad kvinna, och sitt fosterland tjänade hon själf på det sätt som många andra kvinnor valt med henne, genom sin godhet mot de lidande och fattiga.

Ett pris af 100 kronor utfästes härmed för den bästa fosterländska dikt

afsedd att offentliggöras i Iduns första nummer för det kommande nya året.

Det är vår öfvertygelse, att i dessa tider af nationell väckelse och uppflammande kärlek till det egna landet, dess blomstrande kultur och eldande minnen, många hittills okända lyror skola få klang i sina figande strängar och i sång vilja tolka hvad nationens hjärta är fullt af.

Täfflingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns diktäffling* samt åtföljda af försegladt motto, inneslutande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun senast den 1 nästkommande december.

Stockholm 1 nov. 1913.

IDUNS REDAKTION.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktikupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Half år.....	3.50	Half år.....	4.25
Kvartal.....	1.75	Kvartal.....	2.25
Lös:n:r.....	0.12	Lös:n:r.....	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11 1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
25 öre efter text.	
30 öre å textsida.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

Sällskapet på terrassen.

EN BREDA SANDSTRANDEN, beströdd med hundratals gulmålade badvagnar och videflådade sittkorgar, svängde sig i en vacker, svagt S-formig kurva längs den höga, fortlöpande, med ett blänkande mässingsbröstvörn försedda terrassen, vid hvilken de väldiga, krithvita lyxhotellen lågo och dásade med nedfälda persienner i augustieftermiddagssolgasset. Det var tiden för aperitifen, och framför Majestics öfverlastadt rika fasad voro alla bord upplagna. Vid den fyrrmade svängdörren, som oafbrutet var i rörelse, vaktade ett orimligt beläte, med dimensioner som en skyllekur, stramt hopknäppt i en fotsid, flammande röd kappa med guldgaloner.

En medelålders, ingalunda mager, rutigt helgrå herre lotsade sig ut genom svängdörren och sporde den röde om något, hvilket denne besvarade med att peka på stolraden borta till vänster.

Där satt sällskapet under soltältet med *Quinquina Dubonnet*, *Vermouth di Torino*, *Amer Picon* och andra mördande giffer på bordet, bland värdslost hopvikna svenska och finländska tidningar. Nästan utan att se upp, skakade man hand med Der Efraim, ty samtalet var hetsigt, och alla öfverbjodo hvarandra i patriotisk harm.

— Att ni då inte kunna låta bli att bita i Jacob! Det är som om det aldrig kunde bli nog, tyckte han som kallade sig Der Efraim.

— Det kan heller aldrig i tiden bli nog, försäkrade Kirre Brandling, med de stora, blå ögonen blixtrande af dumhet.

Der Efraim rymkte på axlarna och tänkte e. i Maryland, medan sifonen frustade och fräste öfver en *Amer Picon à Curaçao*.

— Tack, inte mer. — Aldrig bli nog — å prat! För min del tycker jag att Jacob är en märklig man.

— Nåja, om jag inte visste, att du säger så där bara för att söka bräcka...

— Jag tror att du håller mig för någon slags lustigkurre. Och det vill man ju söka göra sjöministern till också. För min del finner jag fallet ganska allvarligt.

— Jojo! Och disponenten Fischer suckade.

— Har det aldrig fallit någon af herrarne in, fortför han som kallades Der Efraim, hvilken ovanlig människa denne ändå är? — Folk som köra hufvudet i väggen är det inte god råd på utan det är fastmer sed att väta på fingret och sticka det i luften för att få veta hvarifrån vinden blåser. — Och tänk på denne! Jag frågar, hvilken i hela Kungl. flottan har någonsin ridit ut en storm som han? Från det han trädde till konungens rådsbord har han orubbligt och i alla väder stått fast vid sin åsikt.

— Men hvilka åsikter! Den där glosan om att man skall respektera sina motståndare är bara tillgjordhet. Och med en sådan politik som hans kommer vårt sjövapen —

— Vår god observera att jag inte talat om politik. Med ären lär man sig att se bort från både höger och vänster och håller bara fast vid personligheten. Men såsom sådan söker han sin like, skulle jag tro. — I den fräcka tvetalan, i det fega fram och tillbaka, i de reformkraf man snickrat ihop på partiledarmöten och som man sedan inbillar urväljarne vara ben af deras ben, uttryck af deras nyvordna politiska mognad, i hela detta planlösa och hälska virrvarr, som kännetecknar det stora spelet i huset på Helgeandsholmen,

har han helt enkelt blifvit den fasta punkten. — Parlamentarismen är vorden till en ledsam och ärelös tillställning, där parlamentärerna vifta åt hvarandra med neutralt hvita flaggor för att kunna kompromissa ihop något föregifvet kraf, nå det på en medelväg. Men denne har hvarken viftat med flaggor eller gått medelvägar. Han är ett fenomen. Därför hatar man honom — när bjöd väl vårt tunna politiska lif på en personlighet af sådan valör, att han höjde sig till hat? Litet gyckel eller svärta är ju det de annars komma till. Men om högern någonsin hatat en ansvarig minister, så hatar den honom. Och hvad mera är, äfven de försvarsvänliga inom de liberala, och framför allt inom de socialistiska kompanierna, se med häpnad och motvilja på denna besynnerliga människa, hvilken för fulla muggar seglar lugnt i kvaf.

— Ja, där ser du ju själf, muttrade Kirre Brandling, följande med kikaren ett aeroplan, som i den guldkimrande luften djärft kretsade öfver Casino's kupoler.

— Öfverallt hat, undran och motvilja. Rundtomkring honom blåser det kallt. En ledsam atmosfär för en människa är ut och år in — inte sant? Hvilken frestelse att komma bort från den till blidare vindar, till solsken. — Tänk, om han en dag uppträdde i kammaren och sade, att han misstagit sig, att hans kalkyler varit felaktiga. Tänk om han äskade ett anslag på hundra miljoner till flottan. Han skulle få dem. Och han skulle få mera. Han skulle blifva Sveriges populäraste man med ens! — Om han ville, kunde han varda en lysande fyrbåk, högt öfver partiernas ebb och flod. Han föredrager att vara det stackars skäret, kring hvilket stört-sjöarna bränna och bryta. Han föredrager att vara sig själf trogen och att gå under med sin princip. Och den människan är det skallgång på! —

— Jag ger hans personliga egenskaper så många som flyger och far, då man bevitnar hur flottan förfaller, bröt Sten Waltinson ut.

— Nå hvad uträttade högerregeringen då? — Den fyratiogradiga skalan —

— Ja, det är där kvicksilfret fryser, undervisade Kirre Brandling.

— Det finnes en hädare därtvå i vårt framåtskridande fosterland, en af de många, hvars patriotiska begrepp dogo bråddöden den 7 juni. Han brukar älla med, att vi borde nedbringa fjärde hufvudtiteln till en pluton björnskinnsmössor att paradera i slottstrapporna på hofbalerna samt femte hufvudtiteln till vidmakthållandet af den berömda slupen Vasaorden, hvilken tillfört landet så många söta prinsessor.

Der Pantenius sköt upp sina guldbågade i pannan, betraktande de andra med de närsyntas frötta blick, då de fått bort glaset.

— Huru kan det då vara, att försvaret blifvit så föga populärt hos er? sporde han med sin sorgsna, spröda röst och sin sjungande brytning.

— Mja, en god del ha de visst på sitt konto, de skäggiga exercisdjäfarna i forna dar, som väsnades med drill och språngmarscher och "lifningar" och mörkt sinkabirum, till dess mötesplatserna höllos för ett helvete.

— Nå, de där historierna äro allt branog påmålade af tidningarna, gissade Fischer. De gamla kompanicheferna voro i allmänhet som fäder för de indelta, och blef man ibland uppsnudad, tog man det inte så hårdt. Det var

sed hos befälet att skälla och svära. Nu har det blifvit sed bland bassarna.

— Och så var det nog detta, att sådana, som skulle ägna sig åt militäryrket, inte kändes vid sina skolkamrater, så fort de tagit studentexamen och fått den nya uniformen på. Från klass till klass hade man suttit på samma bänk, men sedan var det slut med bekantskapen och då de träffades ute låtsades de inte som de sågo hvarandra. — Sådant där öppnar klyftor, där det egentligen inte finns några.

— För min del, utlät sig han som kallades Der Efraim, finner jag bra litet upprörande uti att unga löjtnansfrön sätta näsan i vädret och slurska sig. Det betyder bara en öfverdrifven uppskattning af den nyfända glansen. Jag har alltid hållit mera på högfärdiga kaxar än på ryggmjuka fjanlar. Krigare ska hålla sig raka, det hör till kasten. Inte fördjupa sig i kaffe och kultur. Frivuxna barbarer, stridsmän, stigmän, skogsmän, med ursinne på djupet. Att göra militärer till civila, ordagrant att civilisera dem, betecknar en af vår tids humanit befängda idéer.

— Nu är du vriden, bror! Ty annars vore det ju närapå logiskt att uteslutande föda dem med rått kött och i fredstid häkta fast dem med en kedja för att göra dem arga som bandhundar vid mobiliseringen, då de släppas lösa mot rikets fiender.

Kirre Brandling nickade utan att höra på. Tigande luggande på sin cigarr, undrade han om han efter dinern skulle slinka upp till *tre-ent-t-quar-ante*-bordet. Visserligen hade han vunnit tre kvällar å rad, och det vore måhända oförsiktigt att räkna på tur ännu en gång. Men å andra sidan...

— Ser du, Pantenius, vidlog Sten Waltinson med sin klara, lugna stämma, i det han slödde armbågen mot bordet, ser du att hos oss är det så, att vi fylla spalterna med förslag huru många supar man rätteligen bör få inmundiga på bolagskrogarna eller med lamentationer öfver den eller den märkvärdiga tafflan, som i smyg sålts till utlandet, allmedan ryssarna i lysthet bygga en flottstation vid Tvärminne och kaserner i Torneå. — Jag har läst om att under det grekiska väldets yttersta tid diskuterade de bildade och lärde konstnärerna och etiska spösmål med den utsöktaste dialektik och med en blid fördomsfrihet, som måhända är det allra hopplösaste beviset på en dödsmärkt och vilsekommen kultur. Och under tiden stod den brutala verkligheten bakom den med lyftade klubbor. — Dock, kanske att inte den moderna människan bäfvar för denna verklighet. Jag tror att den s. k. intelligensen hos dödsmärkta folkslag förlorat sin fosterlandskänsla, så att de inte längre frukta den nationella döden. Begreppet hem i vidsträcktaste bemärkelse har domnat bort hos dem, kloroformerats. En främmande invasion skrämmer inte. När forntidens greker i förfallet efter en afton af lärdt tankeutbyte vaknade vid de longobardiska kopparlurarnas skrällande, böjde de endast hufvudet i resignation — och lärde sig longobardiska. Men tänk på dem, som inte vilja lära sig longobardiska! —

— En sådan kände jag, sade Pantenius, Escholander heite han. Du minnes honom ock, Der Efraim. En af de där ljusa, strålände hjältarna, som komma till Det sjuka folket och säga: Släpp aldrig taget! Ännu ha vi inte hunnit till slufet. Håll bara hufvudet uppe. Fall ej till föga! — En farlig och fruktad man, en listel på hufvudkudden för vålds-

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kosym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialitéer:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

männan, som makten ägde. — Där fanns en sådan trygghet hos honom, en sådan lugn tillit, en sådan hårdnackad förtröstan, att han upprättade dem, som redan svikit, att han löste dem, som redan sålt sig och smugit sig öfver — österut! Och de äro många. En afton för två och ett halft år sedan skildes han från några vänner utanför Esplanadkaféet för att gå hem till sig. Han kom aldrig hem. Ingen har sett honom sedan, ingen skall heller se honom. Han var trettionio år gammal. Kanhända lefver han ännu, men bland de lefvande finnes han ej. — Mina herrar, klockan är redan half åtta. Eftersom vi inte med bibehållen värdighet kunna trassla oss ifrån det, så låt oss gå upp och kläda oss till middagen.

Söderns snabba skymning hade börjat taga skärpan ur konturerna. Badvagnarna och de videflätade sitkorgarna hade dragits upp från stranden, ty floden steg och plånade ut spåren af de många fötterna. I ett nu flammade hela den oändliga raden af glödlampor utmed lyxhotellens hvita terrass. Musik och skratt flöt ut från de breda, öppnade fönstren. Men som ur ett oändligt fjärran förnams hafvets tunga, jämna andhämtning under stjärnor, hvilka med det fallande mörkret började ländas och lindra.

MARI MIHI.

Hennes infall.

AF JANE GERNANDT-CLAINE.

IN VACKRA GRÄHÄRIGA GUDmor, så gammal nu, med långa lockar nedåt finningarna och en länk af flätadt hår i guldmedaljongen vid sin klockkedja, talar sällan och aldrig utan rörelse om hur hon först fick reda på sin härkomst.

— Att jag var ett hittebarn, begynner hon i förtroliga stunder, det trodde förstas alla människor i den lilla stad, där jag växte upp. Eller om de icke trodde det, låtsade de åtminstone göra så. Och under hela min barn-dom var det inte någon som visste hvem som betalade för min uppfostran. Den omständigheten att pengarna anlände på dagen hvarje kvartal var också det viktigaste i pensionen, och jag var redan fullvuxen, när jag kom till S-köping och tant Alix.

Hon stafvade detta sitt dopnamn med x och höll så strängt på denna lilla egendomlighet att jag strax märkte, hur rädd hon var att förväxlas med andra. Men med hvem skulle man kunnat förväxla henne, jag bara undrar. Staden var icke stor och hon hade sin en gång gifna plats som änka efter öfverste Edenfalk och hjälpinna i några salfiga historier, hvilka man knappast kunde känna riktigt till utan att vara född på orten.

Icke så som skulle tant haft mindre godt rykte, det var inte precis det. Hon var ju gammal, närmare sextio år, men med tänderna som ett hvitt band och ett uttryck så lifligt att det verkade rent af förbryllande. Jag tänker närmast på hennes leende, när hon satt i förmaket om kvällarna vid skenet af sin lilla gröna oljelampa och spelade piquet med baron Bänge.

Han var glad i kort och hon var glad i honom — naturligtvis i all tukt och ära vid de åren, men det var det med tant att hon inte ville undvara hvad hon kallade "un brin de cour", så gammal hon var. Hennes generation kunde ju inte låta bli att blanda in franska uttryck i hvar och hvarannan mening. För mig låt det ofta löjligt, men hon

och hennes kavaljer brukade komma med vändningar, så fulla af 1830-talets luft som en gammal vinterhufva jag en gång fann uppe på vår vind var full af mögel.

Ett förtjusande mögel för öfrigt. Det kan ju låta löjligt för en så kallad förnuftig människa, men sådana där dofter är det enda, som den onde kan fresta mig med den dag i dag. Då andades jag in hela deras tidsskede, min kära tants och baron Banges, och förstod tusen saker: sprittningen vid hennes öfverläpp och blixten i hans öga. Nå, blix är väl närmare ett talesätt, inte bländade det mig uppriktligt sagdt, men nog fanns det fart och lif i det uttrycket ännu, och när man såg honom i profil, stodo hans tjocka, gråa ögonbryn ut som ett par spjut. Ja, ja, det där hade allt verkat tilltalande på sin tid, oemotståndligt kanhända. Han hette Vilhelm och hade visst kallats Vilhelm Eröfraren, men det var länge sedan dess.

Nu var det bara en gammal militär, lång och mager men med ett någonting i hållning och later, som tant påstod skulle gjort honom synnerligen väl anskrifven vid Cytheres hof. Jag begagnade mig af deras uttryckssätt. Inte talade de som människor nu för tiden. Baronerna tyckte sig upptäcka "mille voluptés" i tants ögonkast, då hon tackade honom för en namndagsbukett, och när jag kom in och neg för honom om aftnarna, yttrade han alldeles utsökta ting till mig också. Förtjusande rent ut sagdt. Åtminstone kunde ingen af min generations unga herrar hitta på någonting dylikt.

— När den flickan är barhalsad, sa' han till tant Alix, ser jag inte hennes skuldror, jag ser bara hennes ömma unga själ. Och var det inte vackert? Alldeles betagande, inte sant? Jag tog emot det som hade han räckt mig en dikt, och visst var han lite kär i mig också. Bara lite och så oberördt som man kan älska ett blomster på marken. Jag vill visst inte bli på något sätt känslsam, och det är ju inte ringaste skäl till heller, men jag säger som tant Alix: J'aime les hommes... Hvarför skulle jag inte få tycka om männen, när de ä' så där älskvärda. Skapade efter vårt eget beläte liksom, ty visst är det kvinnorna som dana den där sorten. De andra har jag aldrig brytt mig om.

Detta är emellertid en sak för sig, som har bra litet med min historia att skaffa, och denna historia börjar och slutar med att tant ville gifva bort sin gamle tillbedjare med ingen mer eller mindre än min ringa person.

Hur hon fått det infallet har jag ingen aning om. Eller jo — det har jag. Hon tyckte att han tillade för mycket på mina bara axlar, och hur själsligt han tog saken, var det visst för svårsmält för henne. Först blef hon förtretad och sedan blef hon funder-sam. Ack, hvad hon funderade. Jag kan ännu se henne sitta och titta på sin makes porträtt, som hängde öfver den stora gröna förmakssoffan. Jag tillade också dit och såg bilden af en man klädd i uniform, med handen på värjfastet och den fasta, kloka och goda blicken mot ett aflägsset mål. På de tätt slurna, sorgsna läpparna syntes att han haft något bekymmer i lifvet eller med andra ord att han ej hört till de lyckliga.

Om baron Bänge märkt hur ofta porträtets blick drog våra blickar till sig, ska jag låta vara osagdt. Själ såg han sällan åt det hållet, och nog förstod jag hvarför. Han och tant Alix' man hade inte varit goda vänner, men tant trodde visst att det var gömdt och glömdt. Åtminstone kunde det se så ut. Det var först efter det hon blifvit änka som

baronen kunde betraktas som husets förtrogne och i det afseendet stod han utan läflan. Från det vi flyttade in till staden om höstarna, tills vi reste ut till vårt landsställe "Mon bijou", var han vår daglige gäst, alltid utsökt artig, många gånger rent af eldig på sitt förtjusande gammaldags vis, ehuru det nog kommit en viss förändring i hans sätt. Somliga påstodo att han skulle ha något nytt äfventyr, men det vet jag inte. Tant Alix fick blomsterbuketter och konfekt vid alla de tillfällen, då dylikt borde vankas, men jag fick blickarna öfver konfektasken, och en vacker dag eller rättare sagdt kväll lutade hon sig tillbaka i stolen och släppte korten och såg på husets trogne kavaljer och utbrast: — Min bästa baron, vet han hvad? Jag tycker att han ska gifva sig.

— Jag? utbrast han förfärad. Men, min nådiga, hvad tänker hon på? Hvar skulle jag då tillbringa mina aftnar?

— Hvar? He, he, hos mig förstås. Han gifte sig med de unga skuldrorna, småskraftade hon lågt men inte lägre än att jag hörde det och frös ända ned i mitt hjärta. Var det meningen? Skulle jag offras åt denne könets trogne riddare? Efterträda tant Alix i hans dyrkan kanske? Hellre dö. Jag minnes hur lidelsefullt jag den aftonen längtade efter döden.

Jag såg inte på den gamle baronen, när han reste sig upp och tog afsked af oss. Jag kände en allför stark kyla i min varelse, och såg visst inte heller på tant Alix. Jag tänkte bara på att det var hon som betalt för mig i pensionen, och till de plikter tack-samheten ålagt mig hörde att jag skulle lägga upp hennes lockar om kvällarna.

Hon satt framför den runda spegeln i sin sängkammare, och jag stod och redde ut hennes hår med ogrätta tårar under mina ögonlock. — Ska jag nu löna henne med hårda ord? tänkte jag. Ska jag låta henne veta att jag aldrig vill bli hennes efter-träderska hos en gammal älskare? Jag förstod att hon sökte bevara sitt gamla öfver-tag på alla sätt. Hon log lite, men i det hennes blick sökte min i det blanka glaset och jag vände mig bort, förde jag båda händerna till mitt bröst. Vid dörrtröskeln stod en gestalt, en man i uniform med handen på sitt värjfaste. Jag såg honom lika tydligt som jag såg dörren, och det gjorde tant Alix också. Hon reste sig med ett utrop, och när jag grep om hennes vacklande gestalt, mumlade hon: — Har du också sett din far?

Min far... Tusende tankar kunde ju korsa min hjärna, när jag tänkte på att jag var ett hittebarn och nog hade jag funderat på farbror Edenfalk också. Funderat — i den stunden fick jag visshet. Jag fick veta att min mor varit en tjänstflicka och att min far, kort efter det jag kommit till världen, haft ett ohyggligt uppråde med baron Bänge. Han hatade honom och var svartsjuk på honom. Tant Alix yttrade så hemska ord den kvällen. Hennes gestalt skakade af frossa mot min axel, men jag fick trösta henne. Hon hade varit god emot mig på sitt sätt, hon också. Efter den dagen eller rättare sagdt aftonen kommo vi hvarandra mycket närmare och kort därpå lämnade hennes baron vår lilla stad.

Om hon talade med honom, vet jag inte, men visst gjorde hon väl det. Han gifte sig aldrig och hade väl knappt tänkt på att göra det heller. Kanske var det ingenling annat än ett infall af den kvinna, som kunde bjuda allt för att ännu få rå öfver hans lif...

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

K. ANDERSON

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

JUVELER och PERLOR

af 1:ma kvalitet, väl och smakfullt infallade, till billigaste priser här i Skandinavien.

Praktikatalog och ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

Om dualismen i nutidens kvinnofostran.

I BEHÖFVA KNAPPAST GÅ längre än ett halfsekel tillbaka i tiden för att se, hvilka stora omvälfningar, som försiggått inom så godt som alla områden för mänsklig verksamhet. Detta gäller inte minst kvinnovärlden och dess speciella område, hemmet. Industrien jämte maskinella och tekniska hjälpmedel af alla slag hafva åstadkommit nära nog revolution inom det nutida hushållet och reducerat den där behöfliga arbetskraften till ett minimum af forna dagars. Ett väl-situeradt borgerligt hem, som för femtio år sedan kräfdes en kvinnlig arbetsstab af fyra à fem personer, reder sig nu, tack vare alla moderna uppfinningar och inrättningar, med en eller två. För en stor del af den kulliverade världens kvinnor har det därför blifvit en bjudande nödvändighet att skaffa sig arbete och lefnadsuppehälle på områden, som ligga utom hemmet. Fabriker och affärer af hvarjehanda slag ha också öppnat sina portar för att mottaga den öfverflödiga tjänarinneskaran, och för de bildade kvinnorna stå de flesta utbildningsmöjligheter och yrken öppna likaväl som en afsevärd del stats- och privata tjänster.

Då ogift svensk kvinna på 1850-talet tillerkändes rätten att vid 25 års ålder blifva myndig,* d. v. s. fick rätt att själf råda öfver sig och sitt gods, påtog hon sig äfven skyldigheten att försörja sig själf, en skyldighet, som förut på sätt och vis ålegat hennes förmyndare, vanligen den närmaste manlige släktingen, som då i gengäld oftast i sitt hem drog nytta af hennes arbetskraft.

För gångna tiders hem var det en ekonomisk fördel att äga ett flertal arbetande kvinnor. Landmannens välstånd var beroende af den flit och skicklighet hvarmed hemmets kvinnor tillvaratogo och tillredde ladugårdens och åkers produkter. Prästernas och tjänstemännens löner utbetalades oftast in natura. Man kan då förstå, hvilket ansvar, som hvilade äfven på deras kvinnor, då de hade att omhändertaga och ekonomiskt utnyttja mannens förtjänst.

Nu råda i stort sedt andra förhållanden. Landmannen levererar ofta landbruksprodukterna direkt till mejerier, fabriker eller andra företag med massproduktion till ändamål. Tjänstemannen erhåller sin lön kontant. Kvinnornas arbete är därför numera hufvudsakligen inskränkt till ett vidmakthållande af hemmet. Det forna tillverkandet af alla dess förnödenheter har mer och mer blifvit en fabrikenas uppgift.

Med eller mot sin vilja ha sålunda en stor mängd kvinnor drifvits ut ur hemmet för att på annat håll och på annat sätt låta sin arbetskraft komma samhället till godo. Utsiktterna att genom ett giftermål få i eget hem nedläggas sitt lifsarbete te sig äfven allt mörkare för de unga kvinnorna på grund af år ifrån år minskad äktenskapsfrekvens. Då det dessutom enligt senaste års folkmängdstatistik finnes icke mindre än 130,000 flera kvinnor än män i vårt land, äro ju utsiktterna på äktenskapsmarknaden rätt problematiska. — Flera samverkande omständigheter ha sålunda gjort det till en nödvändighet för flertalet af våra unga flickor att efter slutad

skolgång ägna sig åt själfförvärf i eller utom hemmet.

Men lika rätt och lika nödvändigt, som det är, att vi böja oss för tidsutvecklingens lag och låta våra flickor utbildas till själf-försörjande eller annars verksamma kvinnor, lika orätt är det att helt se bort från deras eventuella ställning som maka och mor i eget hem.

Flickornas fostran måste därför ordnas så, att dessa båda kraf på bästa möjliga sätt tillgodoses och detta redan i barnåren. Jämsides med tanken på ett yrke måste den unga flickan äfven tänka sig en verksamhet i eget hem. Hågen för det husliga bör på allt sätt uppmuntras, kärleken till och aktningen för hemmets arbeten stärkas, så att ej den föreställningen må göra sig gällande, att dessa äro mindervärdiga gent emot ett arbete utom hemmet. Hvarje mor eller fostrare af unga flickor borde därför på ett eller annat sätt i hemmet gifva dem en elementär utbildning i husliga sysslor för att öfva handlaget och väcka lusten därför.

Sant är, att såvida skolarbetet skötes med flit och intresse, lämnar skolliden föga tid öfrig för hemarbete af denna art, då de lediga stunderna oftast behöfvas för rekreation ute i det fria. Men vi ha i vårt land så långa sommarferier, som utmärkt väl lämpa sig för detta ändamål. Då kan tjänarinnan erhålla en tids ledighet och mor igångsätta en liten husmoderskurs för sina unga döttrar. En sådan kurs kan blifva både nyttig och nöjsam, blott den gifves på rätta sättet och alldeles con amore. Allt, hvartill ej flickornas fysik lägger hinder i vägen, få de ta itu med: skura ett litet golf, tvätta och stryka några enkla klädesplagg, laga små favoriträtter, baka kakor, städa och duka. Inom parentes må sägas, att finnas gossar inom hemmet, böra dessa äfven få vara med, och jag kan intyga, att de kunna vara lika händiga och intresserade af det husliga arbetet som flickorna, utan att därför vara "flickaktiga". De praktiska lärdomar gossen fått i hemmet komma honom lika väl som flickan till nytta i lifvet. Det är lika stort fattighedsbevis för en ung man att ej kunna, som termen lyder, "slå en spik i en vägg", som för en ung kvinna att ej ha en aning om, hur hon t. ex. skall gå till väga för att tända en brasa.

Under sommarferierna kunna dessutom julklappsarbeten igångsättas med tillämpning af de i skolan inhämtade färdigheterna i handarbete. Är det möjligt, sättes det upp en väfstol i hemmet, och flickorna invigas i den intressanta väfkonstens hemligheter. Vidare få de vara med om att klippa till och sy sig en enkel sommarklädnings, som de efter egen smak få pryda med ett litet handbroderi, en handsydd eller kanske hemknyplad spets.

Man skyller så ofta på det ihärdiga skolarbetet såsom varande orsaken till de unga flickornas ofta stora okunnighet i husliga göromål. Men är detta verkligen alltid sant? Är manne icke mödrarnas liknöjdhet många gånger en lika mycket bidragande faktor därtill? Man har blifvit så van vid, att skolan skall allting bestyra; det är så bekvämt att lägga allt arbete och ansvar på den och själf slippa från båda delarna. Under skoltiden gå kanske flickorna igenom en skolkökskurs, sedan finns det ju husmodersskolor att skicka dem i — det måtte väl vara nog. Men ordspråket: det ena goda förskjuter icke det andra äger här sin fulla tillämpning, ty det är visst och sant att uppmuntras

icke lusten, få handen och ögat ingen vana vid de husliga göromålen redan i barnåren, då blir ej heller resultatet af dessa skolors undervisning det samma, som det kunnat blifva ifall en god grund redan varit lagd i hemmet.

Det säges också, att ferierna behöfva de unga så väl till sport och friluftslif. Till en del är detta sant. Men, som förut sagts, äro isynnerhet sommarferierna så väl tillmätta, att hvarken sport eller andra friluftsförströelser behöfva bli lidande på en tids deltagande i hemmets sysslor. Det är visst inte genom enbart sysslolöshet och lek, som den bästa rekreationen vinnes. Genom att såväl nyttigt som nöjsamt tillbringa sina ferier få de unga af dem den bästa valutan för både skolan och lifvet.

Utvecklingen har fört oss därhän, att vi stå inför krafvet att den unga flickan lika väl som gossen måste fostras för ett yrke eller en uppgift i lifvet. Det måste därför för de ungas fostrare stå som en bjudande plikt att, om det på något sätt är möjligt, låta flickan lika väl som gossen få ägna sig åt det arbete, hvar till håg och anlag peka. Läger ej ekonomien hinder i vägen, så låt henne få tid på sig att välja, ty detta att träffa en rätt lifsverksamhet är dock ett så viktigt steg, att det ej får tagas förhastadt. Mången människa har funnit tillvaron förfelad därför, att hon en gång i ungdomen kom in på en bana, som hon, först då det var för sent, förstod, att hon aldrig bort beträda. Tillåta förhållandena, så sänd flickan efter slutad skolgång till en husmodersskola, den tiden blir ej föspild, och de kunskaper hon där inhämtat komma henne alltid till nytta, antingen hennes verksamhet sedan kommer att blifva förlagd inom eller utom hemmets område. Under tiden kan hågen för en viss verksamhet växa sig säkrare hos henne, och det bör blifva med större tillförsikt, som hon sedan går att söka utbildning för det kall hon valt.

Men nu finnes det så många, många unga kvinnor, som af en eller annan orsak, oftast ekonomisk, genast efter slutad skolgång öfvergå till studier eller taga sig en plats på kontor, i affär etc. Deras insikter i det husliga inskränka sig således till de lärdomar de fått i hemmet och möjligen i en skolkökskurs. Utsiktterna för dessa unga kvinnor att i en framtid få taga hand om ett eget hem äro dock lika stora, som för dem hvilka särskildt kanske under åratals utbildad sig för en husmoders kall. Det skulle nu ligga nära till hands antaga, att dessa kvinnor skulle vara mindervärdiga som husmodrar, då de kanske under flera års tid sysslat med ett arbete, som legat utom hemmets område. Men detta är dock dess bättre falskt. Hvarje tänkande människa måste säga sig, att den unga kvinna, hvars intelligens och energi satt henne i stånd att aflägga examen vid t. ex. tandläkareinstituttet eller högre lärarinneseminariet, ej är sämre kvalificerad för en husmoders kall än den, som under samma tid möjligen genomgått en husmoderskurs, men dessemellan kanske endast sysslat med romanläsning, nöjen och mer eller mindre nyttiga handarbeten. För intelligens och arbetsförmåga finnes rik användning äfven inom hemmet, ehuru den gamla vaneföreställningen, att en husmor ej behöfver äga andra insikter än de, som erfordras för hemmets speciella skötsel, ännu på sina håll nog håller i sig.

En klar intelligens, en i lifvets egen skola skarpt blick för dess mångahanda kraf fö-

* Denna ålder fastställdes genom 1884 års lagändring till samma som för man eller 21 år.

Zenith's Växt-Margarin är det förnämsta!

der ökad ansvarskänsla, och detta bör väl om något vara ett plus för en ung kvinna, då det blir fråga om hennes uppgift som maka och mor.

Nu är det ju lyckligtvis så ställt här i världen, att tycke och smak äro så olika. Hvad som lockar den ena afskräcker den andra. Den ena finner sitt stora nöje i läsning, den andra i husliga göromål. Möjligheter finnas numera dess bättre äfven för flickorna att få ägna sig åt ett lifskall, där de kunna känna arbetslust och arbetsglädje. Har den unga flickan utpräglad häg för det husliga kan hon i husmoders- och fackskolor utbildas till en själförsörjande kvinna: hushållsbiträde, värdinna, skolkökslärarinna och dylikt. Ligger hennes begåfning för ett yrke utom hemmet, stå de flesta utbildningsmöjligheter öppna för henne, och kvinnorna ha också i stor utsträckning vetat att begagna sig häraf. I katedrar, banker, i sjukrummen, i affärerna, överallt finna vi arbetande kvinnor, som med plikttröhet och samvetsgrannhet ägna sig åt sina skilda värf. Numera mötes man lika väl af frågan: "hvad skall din flicka ägna sig åt", som "hvad skall din son välja för yrke?" Äfven den rika flickan ur högre samhällsställning, nota bene om hon har arbetshåg och energi, söker sig en verksamhet, mången gång en kräfvande och uppoffrande dylik i socialt syfte. De allra högsta kretsar föregå häri med godt exempel. En medlem af vår egen konungafamilj ägnar sig ju åt sjuksköterskans kall.

Men för många af dessa unga kvinnor, som på ett eller annat sätt arbeta utom hemmet eller försörja sig själfva, står nog äktenskapet som ett långtande, lockande mål, mot hvilket de med glädje utbyta sitt karriärande nödtvungna yrke, hvilket de kanske aldrig tänkt sig skola bli deras lifsuppgift utan endast något tillfälligt, något att fylla ut liden med till dess tillfälle yppar sig att löpa in i äktenskapets hamn. Det är just häri, som den stora svårigheten i vår nulida kvinnoföstran ligger — att ställa den så, att den tillfredsställer så väl utvecklingens som naturens kraf.

Tendensen för denna säkerligen mycket viktiga kvinnofråga, tyckes alltmera gå därhän att, då en kvinna före äktenskapet innehåft ett ekonomiskt lönande yrke, som kanske kostat en dyrbar utbildning, och som äger hennes intresse, hon äfven efter äktenskapets ingående fortsätter därmed, då tid och krafter så tillåta. Mången lärarinna, konstnärinna, affärskvinna fortsätter ju redan nu sin verksamhet äfven som gift och anställer då för hemmets skötsel ett skoladt hushållsbiträde i sitt ställe.

Ofta beror ju för öfrigt hemmets ekonomi af hustruns inkomst af t. ex. en affär. Och det bör väl för nutidens människor ej innebära något föringande hvarken för man eller hustru, om de båda bidraga till det gemensamma hemmets uppehälle. Den gamla föreställningen, att det är mannen som "försörjer" hustrun, får nog så småningom maka åt sig på samma gång som kvinnans arbete inom hemmet värdesättes högre än hvad förr varit fallet.

Skulle sedan så olyckligt hända, att hustrun en dag förlorar sitt manliga stöd och står inför den eventualiteten att åter ensam försörja sig och därtill kanske fostra en barnskara, ja, då är det godt för henne att kunna ett yrke, som kan gifva bröd.

Skötseln af ett vanligt enkelt hem är i vår tid på det hela taget ej så invecklad. Den kan af en kvinna med klart förstånd och

redligt uppsåt att göra sitt bästa inhämtas på jämförelsevis kort tid vid våra husmodersskolor. De mångskiflande uppgifter, som krädes af en husmoder före industriens genombrott, äro starkt reducerade. Därför kan också den unga själförsörjande kvinnan lugnt trygga sig till husmoders- eller hushållsskolorna, som med sina efter ett nutida normalhem lämpade kurser kunna gifva henne den erforderliga insikten i skötseln af ett hem, om ett sådant bjudes henne.

Dessa hushålls- eller husmoderskurser fylla därför i våra dagar ett verkligt behof, och ingen kvinna, som haft sin verksamhet förlagd utom hemmet, borde träda i brudstol förr, än hon genomgått en dylik kurs, såvida ej tillfälle gifves att i ett ordnad hem sätta sig in i skötseln af ett sådant. Husmoders verksamhet är ett yrke, hvilket så väl som hvarje annat fordrar sin utbildning. Att utan utbildning åtaga sig vården af ett hem är mer än lätsinnigt. Det är bättre betala läropengarna före än efter giftermålet.

I husmodersskolan gifves den blifvande husmodern praktisk ledning i rationell skötsel af ett hushåll. Där får hon anvisning och inblick i bästa sättet att ordna dess olika sysslor med användande af minsta möjliga lid och arbetskraft genom att tillgodogöra sig de tekniska och maskinella hjälpmedel, som i våra dagar ställas till husmödrarnas förfogande. Där läres hon bokföra hushålllets utgifter och inkomster, så att hon i det nya hemmet må kunna äfven med siffror dokumentera sig som en klok och sparsam förvallare af mannens eller bådars inkomster. Där väckes lusten att med hemslöjdens hjälp skapa ett hem, där svensk hemtrefnad går hand i hand med svensk verksamhet, enkelhet och skönhetssinne.

Sådana husmoderskurser äro förvisso till stor hjälp för våra på olika fält arbetande unga kvinnor, och efter genomgåendet af en dylik kurs behöfva de ej frukta för att taga fatt på sin nya uppgift som en hemmets kvinna. Tvärtom. Deras arbete ute i lifvet har i de flesta fall vidgat deras blick för de andliga och materiella värden, som i ett hem anförtros åt dem. "Människan lefver icke allenast af bröd". En husmoders, en makas och moders andliga gifvande, hennes varma deltagande och intresse för familjemedlemmarnas verksamhet, glädje och sorg, hennes glada lynne, lugna hoppfullhet och klara förstånd, som reda upp svårigheter och lätta bördor — allt detta är dock mera värdt än en under årtal utbildad skicklighet i t. ex. mallagning. Den högre kokkonstens finesser komma så sällan till användning i de genomsnittliga borgare- och tjänstemannahemmen. Men däremot bör det vara en oafvislig plikt för den unga husmodern att kunna laga enkel, god och närande humanskost, ty det är den, som i förening med hygien, sol och frisk luft skall hjälpa henne att i det nya hemmet fostra fysiskt starka och friska män och kvinnor.

Dualismen i vår nutida kvinnoföstran blir på så sätt ingen olycka. Den kommer tvärtom att gifva våra dagars kvinnor en mera allsidig utveckling, än hvad forna tiders enbart för hemmet fostrade kvinnor någonsin kunde nå. Sådana allsidigt bildade, kloka och plikttrögnna mödrar och hustrur skola äfven genom sitt lif och sin verksamhet skapa åt sitt kön ökad anseende och stigande aktning.

ANNA ELG.

Tystnadens torn.

En historia från Bombay.

Af AXEL IDESTRÖM.

(Forts.)

IV.

TT PAR DAGAR SENARE HANDE det att Willman fick ett ärende ut till hamnen. Han måste ombord på en ångare, som var till reds att afgå, men hvars försäkringshandlingar i sista stunden skulle ändras. Den frakt, som det rörde sig om, bestod af järnvaror, hvilka utskleppades af den hinduiska köpmannen Dagschu, basarägaren.

Ångaren låg ute på redde i väntan på slutuppgörelsen, och Willman begaf sig till en af de små bryggor, vid hvilka hamnens roddare brukade hålla till med sina båtar. Klockan var tio på morgonen, och larmet och bullret kring dockorna och kring de stora ångarne, som lossades och lastades, var just som lifligast. Hamnarbetare af alla färger och folkslag sprungo om hvarandra och ropade på tjugo tungomål. Röken från alla maskiner låg som en svart dimma i den fukliga, heta luften. Denna hamn liknade nu ett helvete af svett och skrik och kvalm och smuts, och det stank af os och olja och fräna utdunstningar.

Det var inte lätt att här i en hast få tag i en ledig roddare. Vid bryggan fanns inte en båt. Vid en annan brygga heller ingen ledig. Men på en bogserångare satt kaptenen i god ro och läste dagens tidning, medan två jollar lågo tomma vid aktern. Willman prejade an mannen. Jo, bevars! Han kunde låna ut en båt på en timme och en man också. All right!

Kaptenen lutade sig ned öfver hålet till den lilla kajutan och ropade:

— Apam Napat! Apam Napat!

Det är ett namn, som betyder vattnets son. Ett ögonblick därefter steg en lång hindu ur hålet. Han var klädd i en enkel sarong, en bredaxlad vacker karl... Willman studerade då han fick se hans ansikte. Det var samme man, som i söndags ute på Malabar-kullen gifvit tre guldmynt åt en purohita i Walkeschwars tempel och svurit dyra eder till Arda Virafs dotter. Han skulle alltså vara en enkel hamnroddare! Hvad hade han då att skaffa med Arda Virafs dotter?

Apam Napat steg lugnt i en båt, bjöd Willman plats och begynte vricka honom ut till ångaren.

På däckent väntade Dagschu jämte ångarens kapten. En fånglina kastades ned, och Willman och roddaren antrade upp till dem. Apam Napat bugade mycket djupt för kaptenen och för köpmannen, men Willman kunde ingenting märka, som tydde på att han var förut bekant för någon af dem. Dagschu såg inte ens på sin ställige stamförvant, utan ägnade sin uppmärksamhet endast åt affären. Men Willman tyckte att han var mera högtidlig och tyst än han brukade. Kanske var det de höjda försäkringspremierna, som försatte honom i dåligt lynne.

Willman tog fram papperen, och man gick in i kaptenens däckshytt för att skriva. Willman läste upp de ändrade punkterna, men hinduen stod så liknöjd som om han hvarken hörde eller förstod. Då Willman därpå räckte honom pennan, tecknade han sitt namn med så darrande hand, att äfven kaptenen undrade däröfver och frågade honom hur det stod till.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Kobb's Canton Thé

är en ytterst delikat och hälsosam thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

— Jag tror jag har fått feber, svarade han då kort, men begaf sig strax med raska steg ut på däck och antrade ned i Apam Napats båt. Willman följde honom och därefter kom roddaren själf, och färden tillbaka till kajen gick snabbt och tyst. Då de stego i land på bryggan, släppte Dagschu det lilla silfvermyntet i roddarens hand på ett mekaniskt sätt som om det endast skedde efter gammal vana. Därpå gingo Willman och köpmannen åt hvar sitt håll, och roddaren återvände till bogserångaren.

Ett par veckor förflöto utan att Willman kom närmare lösningen af de gåtor, som rörde sig kring Arda Virafs dotter. Vål tillbragte han nästan all sin lediga tid med att vaka öfver parsens hus och rätt ofta såg han denne och den unga kvinnan gå ut och in genom dess port. För hvarje gång endast ökades hans beundran för den mörka skönheten, och han iakttog hos sitt hjärta och hos sina tankars lek den ena efter den andra af de rörelser och de föreställningar, som voro honom väl bekanta sedan den tid, då han i ett kyligare land hvarje dag satt midt emot en ljus, ung skönhet vid samma pulpet. Men nu visste han på förhand att hans nya drömmar aldrig skulle bli mera verklighet än de första. Icke desto mindre odlade han dem medvetet som man odlar en sällsynt aloë, hvars blomning man är nyfiken att en gång få skåda. Han glädde sig att finna att hans förmåga att känna inte var alldeles död. Det var godt att ha ett intresse, som hjälpte honom genom dagarna.

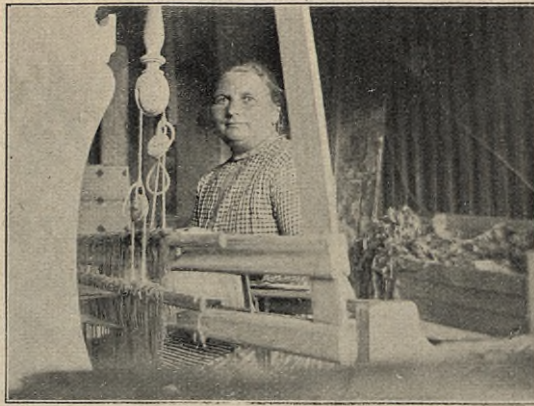
När han understundom såg den unge kontoristen gå ut i den unga damens sällskap, eller genom kontorsfönsrel såg dem skämta muntert med hvarandra, då kunde han känna en tagg af svartsjuka i sitt hjärta. Men detta stygn var såsom lisan af en smekning öfver det sjuka ställe i bröstet, som ännu var ömt efter det hårda slag, hvilket, efter hvad han själf, men ingen annan visste, på ett slags partielt sätt omtöcknat hans förstånd och rubbat hans känslolifs sundhet.

Medan han sålunda fördref sin tid med att iakttaga Arda Virafs hus, märkte han snart att han i denna sysselsättning hade en ännu enträgnare kamrat i den hinduiska basarägaren Dagschu. Det fanns knappast ett tillfälle då denne saknades på sin stol bakom disken, men sällan fäste han själf något afseende vid de kunder, som kommo och gingo. Dem lät han sina biträden sköta. Däremot hände det aldrig att Arda Viraf eller hans dotter passerade ut eller in i sitt hus utan att uppvaktas med en djup bugning af köpmannen.

Om Dagschu haft någon feber den dag han tillsammans med Willman var ute i hamnen, så måste det varit en tillfällighet, ty den hade inte en enda dag hållit honom borta från hans plats. Dock var hans hälsa tydligen inte god, ty han hade dessa sista veckor blifvit långt mera tyst och tvär än förut, och hans hull hade sjunkit tillbaka och skapat slappa, bedröfliga veck i hans kinder.

För Willman stod det klart att det måste vara hopplösheten i hinduens känslor för Arda Virafs dotter, som var orsaken till hans påtagliga lidanden. Men hvarför han led mera af dem nu än han gjort de första månaderna efter Willmans ankomst, det kunde han inte räkna ut. Det enda som var klart var det, att någon kris på sista tiden inträffat i deras förhållande till hvarandra.

Tidpunkten för denna kris måste varit just den söndagen då Apam Napat höll möte med parsiskan eller också

Norrbottensgumman i väfstolen.

SA HAR SER HON UT. HVEM? JO, norrbottensgumman i väfstolen. Du kan måhända, ärade läsarinna, ej gissa hvad det är för slags tyg, hon väfver. Det är för resten ej något tyg; det är "trasmattor". Dessa mattor betraktas visserligen af många såsom bakteriegömmare. Men de uthärda dock i sanitärt hänseende — det våga vi påstå — en jämförelse med exempelvis bryssel- eller smyrnamattor, enär de ej gärna upptaga mer damm än dessa samt kunna tvättas och borstas, hvilket årligen sker. I Norrbotten (och Norrland öfverhufvud) med den långa vintern och den rikliga snön, på hvilken de piskas och dammas en å två gånger i veckan, är man också i godt tillfälle att hålla dem väl rena. De ha därför ett fast rotadt anseende hos bondgummorna, som äro ense äfven i det omdömet, att de äro bastanta och trefliga golfbonader, "verka varma" och äro behagliga att gå på, samt framför allt därför, att de äro billiga alster af deras hemslöjd. Själva äro dessa födda konstnärinnor i fråga om att randa dem i granna mönster. Väfstolen är den "stående" manshög och med utstyrsel i klumpiga utskärningar. Dess å bilden mest framträdande parti, hängande på de tvenne utliggarne, kallas på bygdespråket "stjilklofvan". Den fastklämmer väfskeden. Med den slår väfverskan in sina mattränder. Härvid måste hon för att få mattan fast och tät använda båda händerna. (Som bekant använder hon eljes ömsevis högra, ömsevis vänstra handen.) "Lunjän" är den egendomliga benämningen på de likaledes å bilden synliga blocken, som uppåra de s. k. "skafven" eller "sälvan", som i hundratals sitta uppträda på tenarna. Inrättningen upptager hela väfkammarens utrymme eller en dryg del af bondköket. Inslaget har väfverskan förvarat i lådan bakom sig. Det består, som namnet träsmattor antyder, af utbrukade men väl tvättade kläder eller skrädd-klutar, klippta i smala remсор och under årafals lediga stunder hopsyddas och uppvirade i hufvudstora nystan. En del af dessa äro bjärt färgade i rött, gult, blått eller grönt för de periodvis återkommande ränderna.

AUG. NORDSTRÖM.

den dag helt nära därefter, då Willman i hamnen först märkt Dagschus tillstånd. Då Apam Napat och Dagschu åtminstone till synes voro obekanta för hvarandra, kunde Willman inte ställa roddarens affär i samband med järnkrämhandlaren. Det föreföll inte möjligt att denne visste sig ha fått en rival i den ställige stamfränden, om något sådant ens verkligen kunde vara händelsen. Inte heller kunde han finna att någon förändring ägt rum mellan parsiskan och hennes fars kontorist. De båda hade varit lika goda vänner första dagen Willman sett dem. Dagschus svartsjuka på den unge parsern var också densamma: han behandlade honom städse som om han inte fanns. Så ofta han passerade förbi hans butik, stelnade hinduens ansikte till en bildstods, och han uppmärksammade honom inte ens med en hatets blick.

Då Willman i bankens handlingar studerade sina grannars affärer, fann han att Arda

Viraf i samband med förlusten af sin ångare haft utbetalningar på mer än tjugutusen pund medan försäkringarna knappast öfverskridit halva denna summa. Han hade dock fullgjort alla sina förbindelser, i hvad mån genom sina religionsfränders hjälp kunde Willman inte bedöma. Men någon tid efter kraschen hade banken diskonterat några nya växlar åt honom, och bland dem ett papper på tvåhundra pund, hvilket var påteckadt med Dagschus namn. De båda grannarna stodo alltså i affärsförbindelse med hvarandra. Nu nalkades detta pappers förfallodag, och Willman var nyfiken att se hur det skulle gå med betalningen. Kamraterna på banken förklarade emellertid att det aldrig händt att en parsers papper inte likviderats på dagen.

Det fattades ännu tre dagar för Arda Virafs växel, då hinduen Dagschu inträdde på banken och begärde att få lösa den. Kassören tvekade ett ögonblick, men då järnhandlaren tyst och stilla lade beloppet i Bank of Englands sedlar på disken, kunde han inte neka. Han lämnade växeln, och hinduen tog en penna och öfverkorsade den med grofva bläckstreck. Därpå anhöll han ödmjukligen att banken skulle sända det makulerade papperet till parsern.

Banktjänstemännen bevitnade med häpnad detta sällsynta drag af ädelmod gent emot en man af främmande ras. Det var underbart att en parser hade en sådan vän utom sin släkt. Grannskap mellan olika folk pläggade eljes snarare skärpa än mildra rasfiendskapen.

Arda Viraf återfick sitt papper. Men tre dagar senare, på dess egentliga förfallodag, inträffade det att beloppet åter kom till banken genom posten, visserligen afsändt i Arda Virafs namn, men efter allt att döma genom det parsiska Stora rådets försorg. I brevet låg äfven den makulerade växeln innesluten jämte en anmodan att såväl denna som de af Dagschu erlagda penningarne skulle återställas till hinduen.

Så sträng är den parsiska lagen, så stolt den parsiske mannen, att inte ens en ädelmodig hjälp emottages af en rasfrämling.

Arda Viraf var emellertid allt för finkänslig för att vilja såra sin granne genom det affärsmissiga tillbakavisandet af hans välvilja. Den påföljande dagen, som var en lördag, då bankens arbete slutade tidigare än vanligt, fick Willman tidigt på eftermiddagen se parsern träda ut ur sitt hus. I sina händer bar han en skål med vackra persikor mellan hvilka voro instuckna hvita magnolier af den välluktande kinesiska art, som är högt skattad. Han gick fram till Dagschu, där denne satt vid sin disk. Det var första gången Willman såg de båda byta ett ord med hvarandra.

Hinduen reste sig och bugade lika vördnadsfullt som vanligt, och äfven parsern hälsade med stor ceremoni. Därefter ställde han sin skål på disken framför Dagschu medan han yttrade några ord, som helt säkert innehöllo ett tack för den erbjudna hjälpen och kanske en ursäkt och en förklaring med anledning af tillbakavisandet. Dagschu hörde på så orörlig som en afgudabild, som mottager offer på sitt altare och böner vid sin fot. Då Arda Viraf åter bugade till afsked och aflägsnade sig, böjde äfven hinduen sitt hufvud och stod stilla i denna ställning en minut. Därefter vände han sig sakta om och stappade bort, stödd af ett biträde, och återvände inte denna dag till sin plats.

(Forts.)

A.-BOL. C. ALB. KLINTBERG
(Ohlén & Klintberg)
Klädeshandel, 16 Drottninggat., Sthlm.
Ett utsökt vackert Höstlager af Damdräktstyger, Astrakan och Ulstertyger inkommet. Profver sändas gratis o. franko.

Till "Iduns" ärade läsarinna!

IDUNS KOKBOK
AF
ELISABETH ÖSTMAN

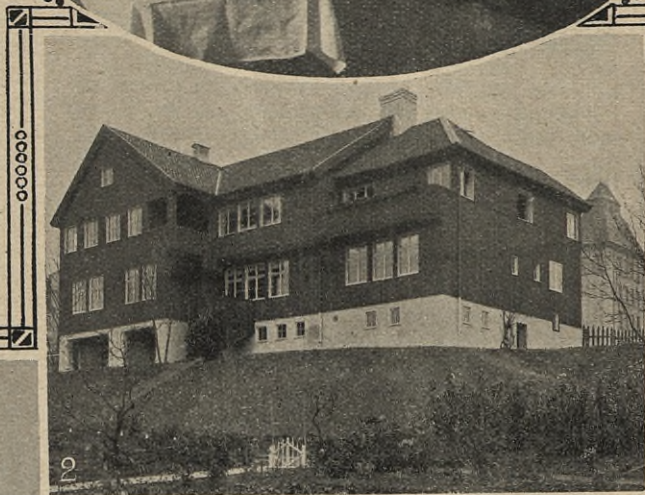
är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - -
På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. - Pris: Kr. 5:50 inb.

Sofia Husmodersskola.

DE GULA KORTENS HUSmodersskolor i Stockholm ha som bekant till syfte att ta hand om flickorna vid deras afgång ur folkskolan och grundligt lära dem en husmoders hemplikt, innan de skingras i olika yrken. Vi ha för två år sedan utförligt skildrat dessa skolor, men ha i dag anledning att åter sysselsätta oss med dem, emedan Föreningen för husmodersskolor och barnavård i dagarna invigt en ny skola, den första på egen grund. Denna skola, belägen på en öppen plats i en utkant af Söder med koloniträdgårdar omkring och utsikt öfver Hammarby sjö, har alla de fördelar som ett för ändamålet särskildt uppfördt hus kan gifva: praktiskt och estetiskt tilltalande inredning, goda utrymmen, rikligt med luft och sol. Här kommer helt visst också de små 14-åriga husmödrarnas arbete att fortsättas med lif och lust. På nedre botten är kök,

1. Invigningsfest i närvaro af kronprinsessan och prinsessan Ingeborg. Stående längst till höger: fröken Betty Hirsch. 2. Den

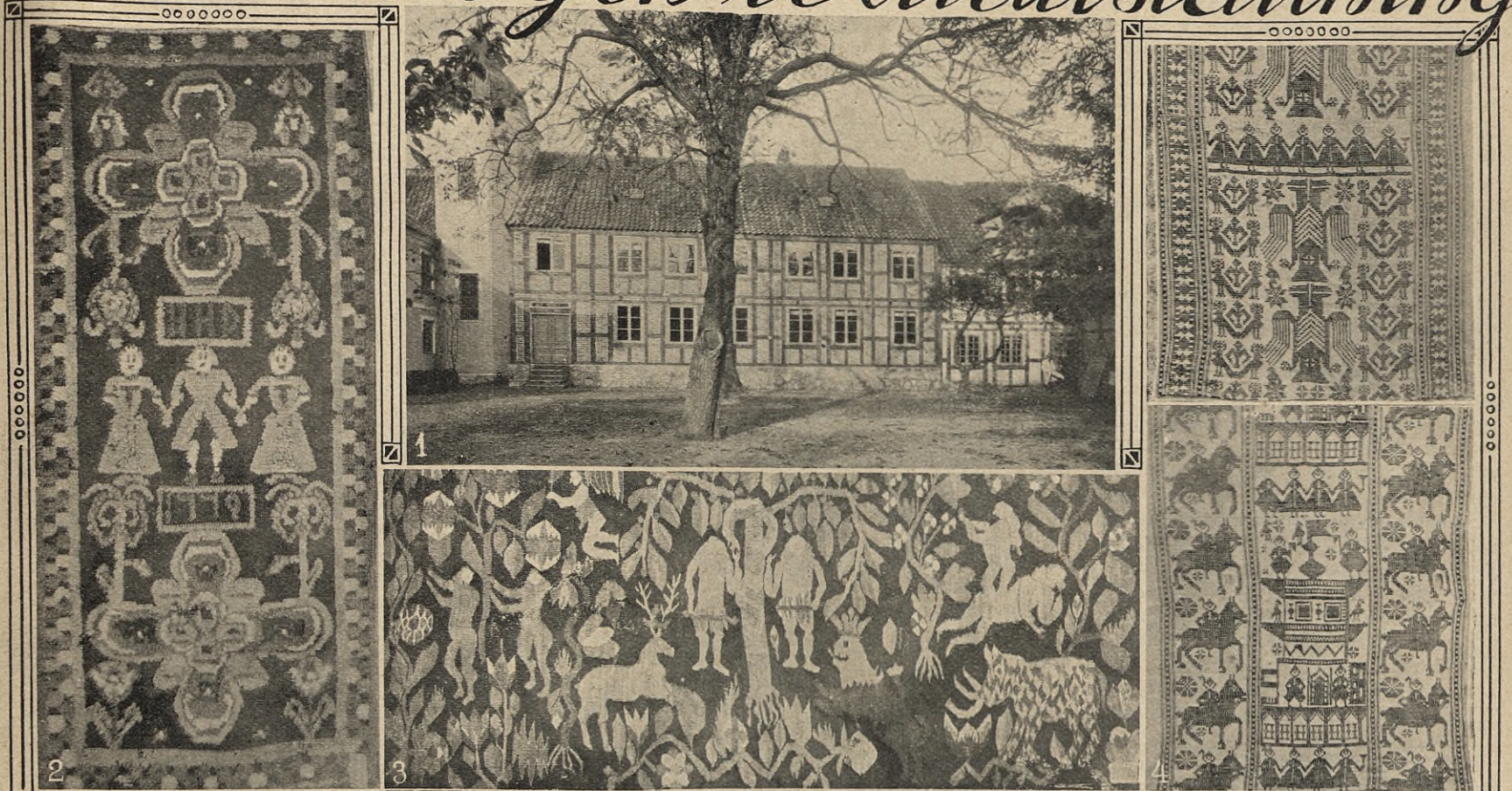
matsalar o. d. på den öfre är inhyst den barnkrubba för spädbarn och något äldre barn, som är förenad med husmodersskolan. Bättre plats för mödrarna att lämna sina små, när de gå till arbetet, kan icke tänkas.

Det är inte möjligt annat än att den nya skolan måste ha blifvit kär, om den inte var det förut, för den stora skara inbjudna som med kronprinsessan, föreningens hedersordförande, och prinsessan Ingeborg i spetsen besökte den invigningsdagen. Men det är nödvändigt, att populariteten utsträcker sig till vidare kretsar, ty det är på de gula spårvägs korten skolornas existens till stor del är byggd. Utan utgift för oss själva kunna vi genom att köpa gula spårvägs kort hjälpa Föreningen och dess nitiska styrelse i det behjäftansvärda arbetet att göra goda husmödrar och mödrar af de unga flickorna. Ingen af oss borde försumma att vara med.

nya byggnadens yttre. 3. Interiör från barnkrubban. 4. I lekrummet. 5. I köket. A. Blomberg foto.

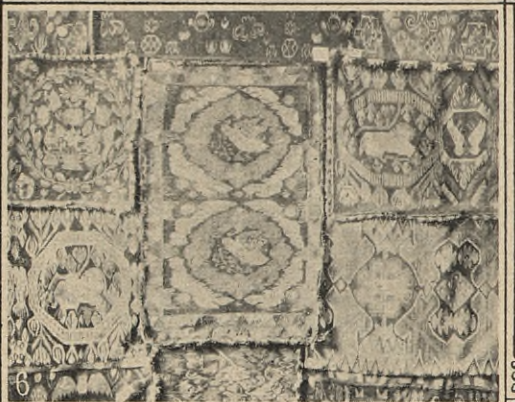
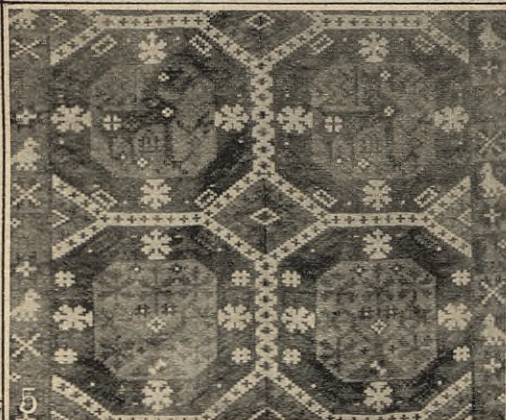
En storlagen textilutställning.

1. "Wahlbomska gården", i hvilken utställningen är ordnad. 2. Flossad åkdyna. Oxie härad. 3. Flamsk åkdyna: Syndafallet. Bara härad. 4. Drättaduk 1756.

Jerrestads härad. 5. Täcke i rödlakan 1780. Gärds härad. 6. Flamska väfnader från Torna härad. 7. Blekingiska afdelningen. 8. Rödlakan och krabbasnår

DÅ KULTURHISTORISKA MUSEET, inom den mur som i hjärtat af Lund innesluter så att säga en stad i staden med pittoreska och myndiga gammaldagsbyggnader, hvilka med sig själfva till nutiden räddat en mängd skatter af gångna tiders flit och konsthärdighet, har i dagarna öppnats en utställning af gammaldags väfnadskonst, hvilken torde vara den mest storlagna i sin art, som hittills ägt rum i vårt land. Den omfattar nämligen icke mindre än omkring 2,000 konstväfnadsalster af mer eller mindre säreget

från Villands härad. 9. Täcke i krabbasnår. Jerrestads härad. 10. Brudgumsskjorta samt klutband med hälsöm, väf-knyppling och varpsömna från Ingelslads härad. 11. Åkdyna i lvislösöm. Bara härad.

slag. Af dessa har Kulturhistoriska museet icke behöft låna mer än 150 nummer af 25 olika ägare för att få fram en så talande och representativ bild af i främsta rummet Skånes gamla textilkonst, hvilket visar, att museet utvecklar en storartad energi äfven ifråga om förvärfvandet af väfnadsalster.

På grund af, att det mesta utställda härleder sig från Skåne, har museet kallat utställningen "Den skånska historiska textilutställningen", hvilket dock ej uteslutit att äfven Småland, Halland och Blekinge äro representerade med hvar sin synnerligen intressanta kollektion. Det väldiga materialet från Skåne har ordnats häradsvis, så att man i de olika häradsmontrerna kan utläsa den bygdens egenart i sättet att fatta och skildra, att sira och pryda, som det närmast rör sig om.

Utställningen är anordnad i båda våningarna af den på museets grund nyuppförda gamla lundabyggnaden, "Wahlbomska gården". I nedre våningen finner man Malmöhus läns härader, i öfre Kristianstads läns samt Blekinge, Småland och Halland.

Som museiintendenten Karlin ganska slående utvecklaf, kan man i den skånska textilkonsten ganska tydligt särskilja fem — eller kanske rent af sex — af häradsgränserna oberoende stora grupperingar. Med sidoinflytelserna, särskildt i mellersta Skånes härader synnerligen lifliga, i minnet, kan man emellertid mycket bekvämt inom hvarje häradsgrupp fixera, hvad som just för den är karaktäristiskt.

Det är mycket påtagligt, att den gamla skånska textilkonsten är starkt påverkad af den gamla, särskildt medeltida, kyrkliga konsten. Dess dekorativa mönster återge som oftast ornamenteringar och symboliseringar, som arkeologen lätt identifierar såsom direkt från kyrkoarkitekturen och dess målning, dopfuntar etc. öfverförda, naturligtvis med de förändringar, som sedermera minne och tradition kunna ha medfört. Motiv som mycket ofta gå igen i de gamla skånska väfnaderna äro lifsträdet och den springande hjorten och framför allt enhörningen. Detta sistnämnda sagodjur synes ha varit mycket omhuldadt af folkfantasierna. Stundom är det ganska naturalistiskt i teckning, andra gånger återigen starkt stiliseradt och omvandladt, så att man till och med glömmet dess speciella karaktäristikon och ger det två horn, ja till och med anordnar den till en gripliknande fågelfigur. Ett profant sagomotiv, som också ofta går igen, är striden mellan Holger Danske och Burmand.

De tekniska metoderna äro mer eller mindre talrika och konsekventa i olika trakter. Krabbasår och rödlakan äro jämte dukagång dominerande i östliga delarna af Skåne; i västra och södra, speciellt slättbygderna, komma därtill flamskväfnader af ofta högst praktfullt slag, munkabälte, flossa, haute lisse, etc.

För Smålands vidkommande är flossaväfnaden den viktigaste textila slöjddarten. Klädesmosaikerna ha också i Småland sin största spridning. En stor haute-lisseduk lämnar här ett vackert prof på den gobelinväfnad, hvilken som hemslöjd med framgång idkats i prästgårdar och herregårdar. För öfrigt har den textila slöjden här koncentrerat sig på knutna lakhimlar, brodyr för de gamla dräkterna etc.

En ganska stor väsensgemenskap synes länge ha rådt mellan norra Skånes och Blekinges textilslöjd, som värdigt stod vid sidan om den skånska. Den yngre blekingska rödlakanväfnaden står med sin starkt orientaliserande prägel flamskväfnaden nära.

Hallands textilkonst röjer gifvelvis också stark släktskap med Nordskånes. Gemen-

samt med södra Småland har Halland de knutna lakhimlarna med eller utan polykroma bårder och mellanveck. Hallands museum är ägare till ett 20-tal af de här utställda föremålen.

Kulturhistoriska Föreningen i Lund har under många år skänkt textilkonsten i södra Sverige stor omvårdnad, och den renässans inom textilkonsten, som under senare år pågått härnere, har haft ett starkt stöd i Föreningen och dess konstslöjdanstalt. De tillfällen till studier, som här gifvas, komma säkerligen att bära frukt. För att göra publiken ännu mera lifligt intresserad har tillfälle beredts alla utställningsbesökande att afgifva sitt votum om, hvilka 9 kollektioner bland de 28, som framför andra synas dem värda att offentligen erkännas. O. L.—d h.

Spalten om böckerna.

ET ÄR PÅ SIN PLATS, ATT I dag allra främst nämna denna tidnings flitiga och sympatiska redaktionssekreterare, Elin Wägner, som tre år efter Pennskaffet nu åter publicerar en roman: Helga Wisbeck, praktiserande läkare.

Som af titeln framgår, har författarinnan, här liksom förra gången, rest sin bok kring en kvinnlig hufvudperson, och det är nu, liksom då, en af de moderna i det allmännas tjänst arbetande, själf försörjande kvinnorna. Hvad som emellertid i första rummet stannar som resultat efter genomläsningen är känslan af, att arbetet sedt i dess helhet denna gång blifvit så mycket vidare, rörligare och rikhaltigare. Var Pennskaffet en bok kring rösträtten, så är denna en bok kring kvinnorna själfva, som behöfva den! Kvinnan har ju, alla belackare till trots, sedan ett par decennier kommit in på många områden och hvad mer, intet tvifvel om, att hon icke därigenom påverkat uppfattningen i mångt och mycket. Elin Wägner är själf en produkt af detta tidsdrag. I sin nya bok står hon som ett medium för en stor fraktions tankar, en lyssnerska till mångas röster och en förespråkarska för många. Boken har blifvit något af en stor revy, en lång kinematografilm, där sceneri efter sceneri rullas upp inför våra ögon (— ifall jag förs uttrycka mig så fritt om en bok, där nästan allt träffar förnämligast våra öron, d. v. s. är framställdt i samtalets form). För mig ligger också nyckeln till en eventuell och af mig uppriktigt önskad framgång just i denna materialets bredd, växling och roande rikhaltighet.

Eljes skildrar ju också romanen i sitt förgrundsplan ett enskildt känslöfverlopp. Det är hjälinnan, den praktiserande och mycket anlitade unga läkaren, Helga Wisbeck, som ställes inför en hjärtekonflikt. Hon möter på nytt den man hon, oförstådd af honom själf älskat under studieåren och aldrig glömt. Lågan tändes ånyo, den råkar blottas för honom, och den lockar under en flyktig minut — så flyktig som under en åktur på tu man hand! — hans frusna egoistsinne att sentimentalt söka litet värme. Men det blir ingenting mer. Han är ju gift, och han menade ingenting och hade för resten aldrig någonting att ge! En förklaring kommer visserligen till stånd igen, mellan de två, något år senare; men han fattar hennes väsen lika litet nu som då, han är den hvardagligaste af alla Skapelsens kronor, herrarne, en fadd, litet melankolisk, välklädd figur bland dem alla. Hvad såg väl den mogna kvinnan Helga hos honom?! Sitt eget förblindade

lyckokraf, minnet af sin tidiga ungdom?... Kärleken lär ju ha sina egna vägar! Men hans och hennes vägar skiljas definitivt, och hon får lefva vidare, vingbruten, men stolt och dubbelt tapper, därför att hon ju står som ett exempel för många och är medveten om att denna tid är ingen tid att släppa taget!

Episoden är utmärkt återgifven, och i människoanalys har Elin Wägner gått afsevärdt framåt. Men det är dock här jag har att afleverera min enda anmärkning: Helgas lidandes historia blir likvisst inte mer än en gammal, gammal historia, ur hvilken tusentals präktiga kvinnohjärtan i alla tider fått reda sig inte annorlunda än Helga gjorde. Vi vänta det af henne som själfallet. Alliffrån bokens första sida visades hon ju för oss som färdig, insatt på sin goda plats i samhällsmaskineriet och redan en fulländad, nästan idealisk människa. Hennes kärleks saga, hvars yttre obetydlighet är påfallande, har på detta vis som ödesförlopp fått ringa räckvidd — allra helst insatt, som det är, i en så starkt markerad, så verksam miljö. Man tycker, att den präktiga Helga Wisbeck varit värd att pröfvas mot en hvasare probärsten och att få gifva oss en djupare lärdom.

Men låt nu min invändning, sedan den gjorts, icke vidare tynga. Visst är, att af bokens lefnadskraft drabbar den ingenting. Den har endast för mig förskjutit dess tyngpunkt från titelfiguren till det hela. Jag ser arbetet helst som ett block, och jag prisar det framförallt som symfoni! Elin Wägner har visat oss, att de tre för henne gångna åren som upplefvande, iakttagande och reflekterande journalist burit vackra frukter. Och här är journalisten därtill en artist, där-om vittnar det lifliga språket, och en varmt parlitagande människa, som vill ha något fram.

Vi göra en massa bekantskaper, alliffrån galans och syndens sminkade dotter och till de stackars styfmoderligt handterade "strandlistlarna", från Det-är-bra-som-det-är-frun, som aldrig sett längre än sin egen visa näsa, och till den unga studerande kvinnan, gift, glad och god kamrat med sin snälla man... och mannen själf, naturligtvis, som alldeles lagt bort sin farfars ideal visavi äkenskap och realiserar sitt eget, på jämlikhetens grund, och är stormbelåten! Och så ha vi, hon måste nämnas med, den gudomliga nippertippan Brita, som tror sig vara tragisk, lika egocentrisk under alla vindar och en af bokens med största klippskhet tecknade figurer. Och ur hvar och en af dem, en bit här, en bit där, få vi småningom ut inte så litet lärdom om hur vi alla borde vara... eller inte vara!

Men låt mig bara ej lämna plats för missförstånd. Boken är ingen s. k. tendensbok i den nu en gång diskrediterade bemärkelsen. Jag tror författarinnan vill gärna undgå misstanken, och hon kan vara lugn. Hennes klara förstånd har frälsat henne från alla öfverdrifter eller naiviteter och hennes lärdomar gå in i läsaren utan att hon höjt pekningen. Hon har vittnat om hvad hon visste, det är allt, och det länder henne blott till heder, om vittnesmålet blifvit bestämdt färgadt, därför att hennes hjärta omöjligt gick in på att tränga undan de meningar, det klappar för! Så må de gå ut i världen: den form, hon klädt dem i, kommer att roa och kanske ibland också att röra och deras kärna kommer att göra godt.

Jag kan sammanfalla mitt omdöme sålunda: en frikostig och rolig bok, utan gensaga den bästa och mognaste af Elin Wägner hittills, starkt präglad af hennes personliga uttryckssätt med stilens lefvande, ofta

så lustiga furnyr, och en god bok där-
 till för allt hvad den visar, prisar —
 och risar!

Af Mathilda Malling förelig-
 ger i höst ingen roman. Författarin-
 nan har valt att utan romantiska om-
 svep berätta oss historien om Den
 olyckliga Henry Percy, Anna
 Boleyns, som det synes med orätt,
 förmodade älskare. Icke alla hos oss
 torde känna så mycket till den senti-
 mentala detalj ur Englands historia, som
 är denne sorgmodige riddares öde. I
 enkla, korta drag berättar fru Malling
 hvad hon vet, och den ytterst lilla, fort
 genomlästa boken ger utan tvifvel sitt
 utbytte åt dem, som älska verklighetens
 fasta mark, äfven när det gäller det
 förflutna. Men hvarför icke en gång
 välja ämnet i vår egen historia eller
 krönika, fru Malling? Jag föreslår inga
 afhandlingar, men en enkel skildring,
 liksom här, och kanske skulle den ha
 större chanser att bli populär i en vi-
 dare krets!

Från den ena till den andra, oför-
 medladt som jag måste göra det, tar
 jag ordet populär till en brygga. Jag
 föreställer mig nämligen att det är just
 hvad K. G. Ossian-Nilssons ro-
 man för i år borde kunna bli. Den he-
 ter Lille Benjamin, en prästgårds-
 historia, och handlar om en präst och
 om många präster till. Någon nyhet
 är således ej ämnet i vår litteratur (se
 t. ex. Gustaf Ullmans noveller), men
 Ossian-Nilsson har tagit upp det med
 ett för honom som prosator aldeles
 nytt behag och lyckats i det allra när-
 maste genomföra en hel, ny typ — och
 hvilken! Den mest godhjärtade, naiva
 människa, ett barn, okunnig om sitt eget
 värde, färdig att med det mest undergifna
 allvar taga emot klander, speglosor eller an-
 grepp, viss om att ingen skulle kunna handla
 annat än på god tro, själf godmodig, rättvis
 och mild så att man får leta efter maken!
 Och det allra märkvärdigaste är, att förfat-
 taren lyckas öfvertyga oss om sin underbare
 Benjamin. Vi gå med, när denne oskyldige
 landpräst skrivit en kyrkohistoria, i det fasta
 hopp att den skulle "verka som en konkordans
 mellan de kyrkliga, de frikyrkliga och de
 okyrkliga — ad majorem Dei gloriam!..."
 Och vi gå med, när kyrkohistorien kommit
 ut, befunnits utmärkt på kulturellt håll, men
 väckt en oerhörd skandal inom stiftet, så att
 de kära medbröderna vända dess författare
 ryggen, och prosten förmanar honom, och
 han stillsamt, ödmjukt och värdigt svarar, att
 själfva Kristi fridsgärning också åstadkom
 strid. Ja, vi tro honom, när han gör en bju-
 dning för alla de andra prästerna och de ute-
 bli, så att han i sista minuten springer och
 bådardar upp hela fattighuset för att äta upp
 kalasmaten — och sedan blir riktigt upp-
 riktigt förvånad och ledsen, när fattiggub-
 barna strax supat sig fulla och gästernas upp-
 förande skämmer ut värden!... På sitt vis,
 ehuru i mindre mått och utan jämförelse för
 öfrigt, är denne Benjamin en art släkting till
 Dostoievskys lille oförglömlige munk Al-
 joscha i Bröderna Karamazow. (När skola
 vi skåda förläggaren med nog flammande
 idealitet att låta öfversätta detta mäs-
 terverk till vårt språk? Bara en parentes!)

Nu är det sant, att vissa andra af bokens
 episoder liksom några af bipersonerna — och
 bland dem själfva hjältinnan — lämna oss
 mera ofillfredsställda. Slutet t. ex. bär sig
 ej riktigt. Men likväl kvarstår, att med sin i

Hr Hedqvist (Napoleon) och fru Bosse (Marie Walewska) på
 Dramatiska Teatern. Originalteckning för Idun af Olga
 Raphael-Linden.

vackraste mening fromme lille präst har Os-
 sian-Nilsson som människoframställare nått
 fram till en mildhet i synen och till ett djup
 som icke förr. Han har här, midt i vår tid
 och endast med gängse realistiska medel,
 kommit oss att tro på verklig sublimitet. Det
 är dock en bragd. Vi komma hädanefter att
 höja våra pretentioner på honom allt mer! —

Af jord är du kommen, bonde-
 roman af Carl Larsson i By lämnar
 ett något ovisst intryck. Tanken är denna:
 bondens outrolliga jordlängtan. Jag vet in-
 te hur det är, och om det är så, men enligt
 Carl Larsson i By finns för denna sjuka ingen
 annan bot än att ge efter och återvända till
 lorfvän. Då skall man varda frisk och lyck-
 lig. Han exemplifierar detta genom en ung
 bondpojke, hvars utomordentliga artistiska
 anlag bli upptäckta, medan han går hemma
 och längtar och drömmer och sörjer. Han
 får utbilda sig, han slår igenom, han får till
 och med sälja bra. Men han har ingen ro, och
 så bryter han igen med allt det nya och far
 tillbaka! Tyvärr avslutas boken litet lättvin-
 digt, som i alltför snälla sagor, allt blir så bra,
 så vackert och lätt, och vi känna oss ej ha
 tillräckliga garantier för att vår artist skall få
 ro för sitt återstående lif, trots allt. Boken
 har många brister, ej minst i den rena kom-
 positionens plastik. Hvad som gör den
 sympatisk, ty det är den, det är den verk-
 ligen kärlek och den oskrymfade optimism,
 som bära dess sidor. Enstaka partier i skild-
 ringen af lifvet och verket på landsbygden
 ge föreställningen om, att en betydligt bre-
 dare bok varit förberedd, men stannat i stö-
 pet. —

Af Anna Wahlenberg föreligger
 också en roman Vid afgrundens rand,
 hållen alligenom i jagform och presens, i ett

för fru Wahlenberg nytt, rappare, ledi-
 gare manér, kanske något påminnande
 om Arthur Schnitzler. Boken är un-
 derhållande, ganska spännande. I de
 stora idéernas värld rör den sig ju ej,
 men mången, som nöjer sig med att se
 en situation växa upp, tillspetsa sig och
 lösas, skall bli tacksam för den — isyn-
 nerhet som den slutar med godt hopp
 om att "de få hvarandra"! —

Jag måste nu, märker jag, börja fatta
 mig kort. Om Martin Kochs nya
 roman Timmerdalen skall jag
 icke fatta mig alls, förrän den förelig-
 ger komplett, och nöjer jag mig med
 att nu nämna framträdandet af dess del
 I, Bondefolk. — Religio af
 Viggo Zadig, med undertiteln En
 bok om försoning, är ganska puerila
 funderingar i den religiöst-filosofiska
 genren. Dess hjälte är en ung jude, en
 sökande själ; men det förefaller ej
 nödvändigt att göra så stora resor jor-
 den rundt för att finna så anspråkslösa
 andliga värden, som här blifvit fallet.
 Och dock — en ärlig vilja finns här,
 och kanske utslag, på sitt sätt, af en
 icke ointressant tendens i tiden, i rikt-
 ning mot de filosofiska problemen, och
 af en deras renässans i många sinnen!
 — Slutligen må antecknas den på sin
 tid så bekante och "brännvinskungen"
 kallade L. O. Smith's Memoarer,
 hvilka själfallet ha sin publik, samt
 Göteborgare af kammarherre
 Magnus Lagerberg, minnen och
 skildringar ur författarens eget lif,
 personalia från gamla Göteborg, anek-
 doter o. d., allt försedt med ett flertal
 porträtt. Någon i egentlig mening
 litterär granskning påkallas här ej.

MARIKA STJERNSTEDT.

Från scenen och estraden.

GENTLIGEN BORDE ENDAST
 fransmän skriva teaterstycken om
 Napoleonfiguren. De ha sin ned-
 ärfda beundran för denna deras hi-
 storias märkligaste karaktär, deras
 patos flammor upp till en skön eld
 vid blotta uttalandet af hans namn, och ett skåde-
 spelarefolk som de äro, förstå de som inga an-
 dra att dirigera den store skådespelaren i kejsar-
 purpur på scenen.

Men normannen Johan Bojer, som skrivit ej så
 få förträffliga böcker om norskt nutidslif, har i
 sitt skådespel "Marie Walewska" icke lyckats ge
 sin Napoleon någon historisk färg att tala om.
 Och äfven Marie Walewska, den unga polska
 adelsdamen, som i försöket att rädda sitt land från
 undergång, tvangs att offra sin kvinnliga ära åt
 världshärskaren, blir ej mycket mer än en larm-
 vant teaterfigur.

Motivet är väl tillrättalagdt för att där-
 af skulle kunna göras icke blott ett effektrikt,
 utan också ett psykologiskt intressant skådespel.
 Bojer har nöjt sig med en serie scener, som ej
 gripa särdeles djupt, om undantag göres för den
 andra akten, där Marie kämpar för sin heder, men
 slutligen af sina närmaste och af landets högsta
 myndigheter tvingas till offret för sitt land. Där
 förnimmes en fläkt af värme och äkta patos. Kär-
 leksscenen med Napoleon — en mycket fränstöt-
 tande tillbedjare enligt författaren — är däremot
 föga anmärkningsvärd, och sista akten lider af
 sentimentalitet.

Fru Bosse's Marie höjde sig otvivelaktigt öf-
 ver uppgiften, men nog var det mera af teknik än
 själ i spelet. Herr Hedqvist hade råkat gans-
 ka illa ut som Napoleon, och det plågade ho-
 nom synbarligen att spela brutal älskare. Det
 bäst genomförda spelet presterade hr Per-
 sonne som gamle greve Walewski. Det var
 ingenting nytt, men vederhäftigt och roande.

Ganska roande är också det tyska lustspelet
 "Majolika" på Svenska teatern. Det handlar om
 en fattig furste, som blir krukfabrikör och därige-
 nom rik. Som det spelas bra och har samma
 muntrande förmåga som en gammal skämttidning,
 passar det inte illa att titta på efter en god mid-
 dag.

ARIEL.

Wettergrens
KAPPOR
&
KOSTYMER

BÄSTA SNITT.
OMSORGSFULLASTE ARBETE.
ERNÄLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

För nervsjuka och blodfatta äro **GYLLENHAMMARS** patenterade **Hafregryn** och **Hafremjöl** utmärkta. Ge hälsa och krafter! Välsmakande! Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östman Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 2-8 NOV. 1913.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalbfärs med stekta ägg; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Gädda à la Homburg med kräftsås; entre-côte i vin med grönsaks- pastej; glasspudding med mandel- äss.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; pannstek säll med potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Dillkött på kalv med potatis; risgrynsgrot med krusbär och mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från söndag) med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Blomkåls- puré med rostadt bröd; kokt kolja med gräslökssås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sill med smör och ägg (sillsås); mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttkro- ketter med champignonsås; körsbärs- soppa med skorpor.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläsk; äggstrufvor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; ansjovis- gratin; kaffe eller te. Middag:

i med yttersidan upp och beläggas med resten af smöret, fördelat i små flockar. Kräftsmöret skiras, blandas med den tjocka grädden och därmed begjutes fisken. Den stekes i varm ugn omkr. 20 min. och öses ofta öfver med såsen. Den lägges upp på varmt fat, såsen i pannan vispas upp och hälls öfver fisken. Garneras med persilja och serveras med pressad potatis och kräftsås.

Kräftsås (f. 6 pers.). 1 msk. smör (20 gr.), 2 kulor kräftsmör (20 gr.), 2 hg. konserverade kräftstjär- tar, 4 msk. mjöl (40 gr.), 6 dcl. gräd- de, 1-2 äggulor, salt, socker, hvit- peppar.

Beredning: Användes färsk kräft- tor, beräknas 1 tjog till denna sås. Användes salta kräftstjärter, få de ligga i mjölk några timmar och mjöl- ken bytes ett par gånger. Kräft- stjärterna hällas upp i durkslag och få rinna af väl.

Smöret smältes, kräftstjärterna (de konserverade) fräses däri, tills smöret blir klart, då de klämmas upp med sked och mjölet fräses med smöret 2 min. grädden spådes på och såsen får koka 5 min. De uppvispade ägg- gulorna och kräftstjärterna tillsätts och såsen får sjuda samt afsmakas med kryddorna.

Entre-côte i vin (f. 6 pers.). 1 kg. benfri entre-côte, 1 hg. rökt skinka, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt (5 gr.), litet hvitpeppar, 5 dcl. mörk buljong, 1 1/2-2 dcl. mader.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, tills det är riktigt mörkt, torkas med en duk urviden i hett vatten, späckas med skinkan och in- gnides med en blandning af saltet och pepparn, hvarefter det bindes, så att det får vacker form. Smöret bry- nes i en järnkastrull, som ej bör vara större, än att köttet nätt och jämnt rymmes, steken brynes däri på alla sidor, tills en vacker brun skorpa bildats, då den kokande buljongen och hälften af vinet spådas på. Köttet får därefter steka med tätt slutet lock, tills det är mörkt öfver omkr. 1 1/2-2 tim., hvarunder det vändes några gånger. Mot slutet af stekning- en tillsättes vinet. Steken skäres i tunna skivor, lägges upp på varmt fat, öfvergjutes med ett par matskedar sås, garneras med salad eller persilja och serveras med grönsakspastejer och brun sås.

Entre-côte i vin (f. 6 pers.). 1 kg. benfri entre-côte, 1 hg. rökt skinka, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt (5 gr.), litet hvitpeppar, 5 dcl. mörk buljong, 1 1/2-2 dcl. mader.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, tills det är riktigt mörkt, torkas med en duk urviden i hett vatten, späckas med skinkan och in- gnides med en blandning af saltet och pepparn, hvarefter det bindes, så att det får vacker form. Smöret bry- nes i en järnkastrull, som ej bör vara större, än att köttet nätt och jämnt rymmes, steken brynes däri på alla sidor, tills en vacker brun skorpa bildats, då den kokande buljongen och hälften af vinet spådas på. Köttet får därefter steka med tätt slutet lock, tills det är mörkt öfver omkr. 1 1/2-2 tim., hvarunder det vändes några gånger. Mot slutet af stekning- en tillsättes vinet. Steken skäres i tunna skivor, lägges upp på varmt fat, öfvergjutes med ett par matskedar sås, garneras med salad eller persilja och serveras med grönsakspastejer och brun sås.

Glasspudding (f. 6 pers.). 2 dcl. tunn grädde, 1 stång vanilj, 4 äggulor, 1 hg. socker, 50 gr. biskvier, 10 rätklor eller 6 päron, 5 dcl. extra tjock grädde.

Beredning: Den tunna grädden kokas upp med vaniljstången och får stå öfvertäckt 20 min. för att draga. Äggulorna röras med sockret, i en ka- strull, 15 min., grädden tillsättes un- der vispning och krämen får under fortsatt vispning sjuda öfver elden tills den är tjock och pösig. Krämen upphälles och vispas, tills den är kall. — Biskvierna stötas fint, frukten får afrinna, klyfves och urkärnas. — Grädden vispas till hårdt skum och nedre försiktigt i krämen. I en vattensköldj och sockerbestrodd glass- form lägges krämen, de stötta biskvi- erna och frukten hvarfals. Det första och det sista hvarvet skall vara kräm. Formen nedpackas i is och salt och fryses 4-5 tim. Uppställes och ser- veras med mandeläss.

Blomkålspuré (för 6 pers.). 1 stort blomkålshufvud, 1/2 lit. kokande vatten, 1 tsk. salt, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 1/2 lit. ljus buljong, salt, socker, hvitpeppar, 2-3 äggulor, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Blomkåls renas på vanligt sätt och fördelas i klyftor, hvilka få ligga i ättikblandadt vatten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika), 1 tim. De sättas på i det kokande vattnet, tillsatt med saltet, och få koka, tills de äro riktigt mjuka, då de passeras. Smör och mjöl fräses 2 min., purén och buljongen spådas på och soppan får koka under rörning 5 min. Ägg- gulorna och grädden vispas upp i soppskålen och purén hälls i under vispning. Serveras med rostadt bröd.

Äggstrufvor (omkr. 18 st.). 2 ägg, 1 äggula, 70 gr. strösocker, 125 gr. mjöl, 1 1/2 dcl. tjock grädde.

Till kokning: 1 kg. flottyr.
Beredning: Äggen och sockret vispas med stälvisp 20 min., därefter tillsättes grädden samt mjölet, som bör vara siktadt, och smeten omröres väl. I en liten järnkastrull, ej vidare än ett tefat, upphettas flottytren. På samma gång som flottytren lägges i kastrullen, nedsättes strufjärnet däri för att värmas, annars fastnar ej smeten på järnet. När flottytren är het, doppas järnet i smeten och hälls i den heta flottytren, tills strufvan fått vacker gulbrun färg, då den lossas med en späcknål och lägges upp och ned på sugpapper att afrinna. Serve- ras varma och öfversockrade med sylt.

Äggstrufvor (omkr. 18 st.). 2 ägg, 1 äggula, 70 gr. strösocker, 125 gr. mjöl, 1 1/2 dcl. tjock grädde.

Till kokning: 1 kg. flottyr.
Beredning: Äggen och sockret vispas med stälvisp 20 min., därefter tillsättes grädden samt mjölet, som bör vara siktadt, och smeten omröres väl. I en liten järnkastrull, ej vidare än ett tefat, upphettas flottytren. På samma gång som flottytren lägges i kastrullen, nedsättes strufjärnet däri för att värmas, annars fastnar ej smeten på järnet. När flottytren är het, doppas järnet i smeten och hälls i den heta flottytren, tills strufvan fått vacker gulbrun färg, då den lossas med en späcknål och lägges upp och ned på sugpapper att afrinna. Serve- ras varma och öfversockrade med sylt.

SVAR

(Forts.)

Nr 237. I dessa tider då till och med folk ta lifvet af sig emedan de ej kunna få någon plats är det vanskligt att byta lefnadsbana. Den som vill ändra arbetsbana bör för det första ha något bättre och framför allt säkert i sikte innan man kastar det man har. Också skall man precis veta hvad man vill, hvad man passar

Skolkostymer för gossar

(Matrosmodell)

af prima helyllecheviot.

Ålder:	5	6	7	8	9
Kr.:	10.50,	11.50,	12.—,	12.50,	13.—,
Ålder:	10	11	12	13	14
Kr.:	14.—,	15.—,	16.—,	17.—,	18.—.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,

Gossafdelningen,
STUREPLAN.

Öfverallt,
där man vill erbjuda
sina kunder bästa varan,
finnes

Van Houtens Cacao

att tillgå.

HUFVUDEPOTER:
EMIL FREDRIKSON, STOCKHOLM, RIKSTEL. 1169, ALLM. TEL. 6816.
AXEL BERGMARK & Co., GÖTEBORG, RIKSTEL. 1640.

BAST AR
EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK.

Obs.!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för Smörgåsbordet.

Köp Leksells Rimplikon. Finnes i hvarje bokhandel eller direkt hos V. Leksell, adr. Valskog.

Prenumerera på Barngarderoben!

En kurs i hälsöm
börjar den 8 nov. i fil-
alaffären, Hornsgatan
52. Afgiftsfri un-
der-
visning.
Singer C:o
Symaskins Aktiebol.

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG
Äkta Göteborgs
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr. G. Hjort
af Ornäs.
Tel. 11 & 92.

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för
svaga, klenna barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, speceri-
& drogaffärer.

**Hushålls-
utgifterna**

kunna nedbringas

med **Gasens** tillhjälp.

Se gasverkets broschyr nr 28, som er-
hålls gratis å gasverkets utställning.
Gasspisar visas och demonstreras å

Gasverkets Utställning,

Sthlmstel. 60 32. Kungsgatan 54. Rikstel. 28 93.

Schweizer's
Siden
tullfritt till bostaden!

Begar prof på våra nyheter i svart, vitt och kulört:
Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mousseline 120 cm. bredt från 95 öre metern, **Sammet** till klädningar och blusar. **Plysch** till jaketter och kåpor. Såväl som blusar och rober med äkta **Schweizerbroderier** i batist, ylle och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Lejon

Dantar & Strumpor

Försäljas

i alla väl sorterade

Sybehörs-Manufaktur

& Hovvarusaffärer.

för och har lust för och så skall man vara energisk och framförtrodd på framgången af sin sak. Hvad som gör att kontorfolk får nöja sig med svältlöner är detta att där är så många som nöja sig med en mindre lön, som de använda till nålpenningar, under det de bo fritt i sina hem. Försök att bo tillsammans med en annan kvinna, flicka eller fru. Ha er mat hemma, åtminstone ibland. At på automat ibland. Hvad som gör kontorsarbetet så tråkigt är att det är absolut stillasittande. Om ni rör er hemma med litet husligt arbete blef allt genast mycket trefligare. Tänk hvad inackorderingar slukar pengar. Men de skola ju löna sitt folk inte blott till att laga maten, utan till att borsta skor, kläder, bädda och bädda upp sängar sopa eller torka af golf. Försök att göra detta själf. Det blef rekreation på samma gång som edra pengar räckte bättre. Ebon.

Nr 238. Mät eder längd — lika

NERVOGEN

NAMNET LAGLIGEN SKYDDADT

Nervstärkande. - Blodbildande. Apitgiffvande. - Välsmakande. 250 gram: 8 kronor. Fördas af läkare, fås på apotek och i kemikalieaffärer. Tillverkas af Apoteket Ejder, Göteborg. Till platser, där inga återförsäljare finnas, sändes Nervogen fraktfritt direkt till förbrukaren.

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd provas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller örliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4.5 procent för år & det betingade pensionsbeloppet.

Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Det af Apotekaren Fil. Dr. H. Cederberg uppfunna antiseptiska preparatet SASOL är det bästa, mest effektiva, behagligaste och i bruket billigaste medlet för vård af sår, samt yttre skador och åkomor.

SASOL har den mest allsidiga användning, är ogiffligt och refar ej hud och slemhinnor. En hvar som gjort bekantskap med SASOL föredrager detta obelandt framför andra antiseptiska medel och konc. munvatten.

Säljes å apoteken och i väl sorterade affärer i originalflaskor å kr 2:— och kr. 1:—.

många centimeter som ni är öfver en meter, lika många kilo bör ni normalt väga. Alltså: är eder längd 162 cm. så skall eder vikt vara 62 kg. — hvad däröfver är, är af ondo, och mot det fettet hjälper sport, gymnastik, massage, ofta tagna varma bad, dagliga kalla afrifningar och dessutom svältföda och afföringsmedel. Men har ni ett fager ansikte som ni vill behålla, så låt bli det experimentera — det rådet ger jag eder. Jag har en dotter som ansågs som en skönhets, men som, tillfölje sin åtra att verka måndag fortsatte med kuren enligt den kända regeln, så tal du det där, så tal du det där med resultat att hon nu vid 23 års ålder är blott en skugga af sitt forna jag med infallna kinder och utstående kindkottar och med utseende af att hon blivit undermårad i tio år och legat dödsjuk i fem dito. Och ej nog med att ni risikerar edert utseende, tänderna försämrats tillfölje bristande näring, så att ni kommer att få bereda eder på tåtare tandläkarebesök. Och än vidare, tillfölje kroppsväfnadernas af-tettande såväl in- som utvändigt blir ni lättare utsatt för förkylning. Har ni så benägenhet för att äfven under kallaste årstiderna gå i möjligaste mån tunnklädd — allt för det kära modets skall att vara så genomskinlig som möjligt — så kan ni jämväl bereda eder på sämre hälsa i allo. Där har ni i få ord resultatet af afmageringskursen. Jag läste en gång en amerikansk historia om en ung flicka som önskade bli blek. Hon använde diverse medel och lyckades förträffligt. Sjutton vagnar deltog i liktåget, slutade tidningen sin notis. Då trodde jag det blott var skämt. Nu har jag kommit på andra tankar.

Lycka till lilla fröken!
Nr 239. Det passade nog för er att gå igenom Uppsala enskilda läroverks seminariekläss. Afser såväl att utbilda unga flickor för undervisning af barn i hem, kindergarten och småskolor som att förbereda för hemmets vård och sysslor.
Tant Beth.

Bättre Siden

än de välkända kvaliteterna vi föra i marknaden finnes icke. Prover på begäran gratis!

Brunkebergs Manufaktur Magasin,

Stockholm.

Kungl. Hofleverantör.

Intet besvär

med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

Kombinerad Bosättnings- och Lifförsäkring

är det mest praktiska sätt att medels årliga inbetalningar erhålla ett eget hem till samma pris som vid kontant likvid. Prospekt och närmare upplysningar erhållas gratis och portofritt, om denna annons åberopas.

A.-B. Nordiska Kompaniet,

Kungl. Hofleverantör. Stockholm.

— Köp och studera »Kvinnligt yrkesregister» samt Hjertsteds »Svenska skolor och utbildningsanstalter». Alla upplysningar erhållas sålunda. Kurser i barnavård om 2 månader (60 kr. pr månad) kunna genomgå hos Sällskapet Barnavård, Sockholm. Inträdesfordr.: folkskolebildning. Ansökan till föreståndarinnan, åtföljd af frejd- och läkarebetyg, betygsafskrifter, uppgift om föregående verksamhet. Kost och bostad erhålles. Fröbelinstitutet, Norrköping; utbildning för kindergarten, uppfostrarinnekalet i hemmet, barnavård. Kindergartenseminariet i Stockholm likaså. Prospekt sändas på begäran jämte nödiga upplysningar.

Nr 240. Sultade reines claudes. Fullvuxna, ej fullt mogna frukter prickas lätt med silfvernål, sätts på elden i en syltkittel med friskt vatten, upphettas lindrigt, läggas på linné att rinna af. Lika mycket socker som frukten väger doppas i vatten och kokas till en simmig lag, hålles ljun på frukten i en porslinskruka, övertäckes väl. Efter 2 dagar omkokas lagen och påhålles åter ljun. Så förfares åter 2-3 gånger, men sista gången läggas frukten att koka tills den synes klar. 4 cl. konjak till 100 plommon tillsättes nu lagen.

Beträffande konservering af fågel, kött, fisk o. s. v. har af Märtha Silfverhjelm nyss utkommit med »Om konservering af kött och vildt», pris 1 kr., som ni kan skaffa eder.

Nr 241. »Äldre dam» har bref å Idun red.

— I Ljunger köping i Småland finner ni en sådan plats. För 10 kr. i mån. kan ni i små nybyggda vackra villor få hyra en tvärumslägenhet med kök — för uppässning 6-7 kr. i mån. Mjölök 10-12 öre litern. Rik tillgång på god och billig mat för öfrigt. Prima björkved 12 kr. famnen. Elektriskt ljus kan man få inlett. För 30 kr. om året kan man få bränna en 16 normalslampa, så mycket man behagar. Polket i trakten välvilliga, hyggliga och nyktra. I allt som allt kan man säkert leva där för 40-50 kr. i mån. och lefva godt. Vidare meddelande, om så önskas genom Idun, som har min adress.

En som på gamla dagar tänker bösätta sig i Ljungerby.

Nr 242. I Stockholm finnas ett par tyska charkuterifirmor, hvilka föra utmärkte korfsorter, alla de sorter ni omnämner. Emellertid finner jag ej just nu adresserna på desamma, men om ni i närmaste bokhandel lånar en Handelskalender, finner ni däri uppgift på vederbörande.

Nr 243. »Bläcksvamp» (Coprinus); »fjällig bläcksvamp», i Lindblads svampbok betecknad med 3 stjärnor (anger att arten tillhör de alla bästa matsvamparne), »grå bläcksvamp» med 2 stjärnor (tillhör de bättre matsvamparne). Användas endast innan skivorna begynt svartna. Utmärkte till svampsoja. Kan torkas och äfven saltas. Före saltningen lägges svampen i friskt vatten under 2 dygn, ombytes ett par gånger. Skiljes sedan och nedlägges hvarfals med salt och fenkol eller kummin, öfverst en linne-lapp och lock med lätt press. Finast blir dock svampen alltid hermetiskt inkött på konservburkar af glas. Ni bör köpa M. A. Lundblads svampbok, den åtföljes af ypperliga svampkort och noggranna beskrifningar öfver alla åtbära svampar och en del giftiga. Ea.

Nr 244. Om ni annonserar i Idun, är jag viss om att ni kan få eder önskan uppfylld — åtminstone mot endast fritt vire bör ni utan svårighet kunna få tillfälle till vistelse i familj mot att undervisa ungdom. Försök och lycka till! Ea.

Nr 245. Är eder lille gosse 4 år och fortfarande väter på sig om nätterna, är han säkerligen ej riktigt kry. Tag honom fortast möjligt till läkare. Om det t. ex. är lindrig blåskatt, som jag hört att småbarn kan ha, lär den med riktig skötsel ganska snart kunna botas. Men dröj ej att söka läkare! Försök inga huskurer! Därmed kan ni skada edert barn.

— Undvik om möjligt att ge eder gosse mycket mjölk eller vattenhaltig mat till kvällen. Skulle ej detta kunna undvikas eller skulle medlet ej visa sig verksamt, så väck honom en gång på natten. Detta måste min hustru och jag understundom göra med vår gosse, och jag kan ej förstå, att det på något sätt är menligt för hans hälsa. Han brukar ej vara så mycket vaken, så han är medveten därom. O. D.

Nr 246. Ett år är man vanligen djupt sorgklädd. Därefter afläggas slöja, och man kan äfven begagna hvitt och grått.

Nr 247. Min fröken! Om ni pr omgående insänder eder adr. och vidare uppgifter om eder person under nedanstående signatur är jag villig att rekommendera eder som handskreterare till en äldre dam som vistats flera år i England och Frankrike och som talar och skriver dessa länders språk som en inföding. Hos henne

Ruskigt väder inverkar ofördelaktigt på hyn. Enda medlet att förhindra detta är att dagligen begagna F. Paulis Ovicula (ägg) tvål, som genom sin sammansättning af finaste tvålmassa och äggämne på kort tid försköna hud och hy.

Stickade Dambenkläder.

Nr 7 8 9

Längd cirka..... 72 cm. 80 cm. 80 cm.

Vidd för..... smärt person större person storväxt person

Benämning	Kvalité	Nr	Slutna	Öppna
B	Hellylle, fast patentstickning, mycket varm och stark; svart, röd och naturel.	7	4.20	4.90
	Resärstickad midja.	8	4.80	5.60
		9	5.50	6.15
C	Hellylle, vanlig patentstickning; varm, mjuk och behaglig.	7	2.85	—
	Naturmelera, röd, rosa, svart.	8	3.35	—
	Resärstickad midja.	9	3.70	—
D	Patentstickad Maco.	7	3.60	3.80
	System Lahman. Vinterkvalité.	8	3.85	4.25
	Satin-besparingslinning.	9	4.10	4.55

Svarta Dambenkläder med långa ben, s. k. Ridbyxor, finnas i kvalitét B:

Pris Nr 7, längd 97 cm. 5.80
 " " 8, " 105 " 6.50
 " " 9, " 105 " (vidare) 7.—

Alla ofvanstående benkläder äro med resår nedtill. Kvalité D kan på beställning utan prisförhöjning fås med volang.

Se i öfrigt priskuranten!

NYA TRIKÅFABRIKEN, VALDEMAR NIELSEN, Etablerad 1891, BRYGGAREGATAN 4, STOCKHOLM.

kan ni erhålla undervisning i allt som erfordras för ifrågavarande befattning — äfven i tyska och maskinskrifning — utan någon kostnad för eder.

»Handskreterare», Skönnarbo.

Nr 248. I Kalmar anordnas nästa värtermin en förberedande kurs enligt de nya fordringarna för inträdessökande till seminarium. Om »Blekingska» uppgär sin adr. till läraren Ad. Johansson, Kaggensg. 38, Kalmar, så erhålles upplysningar angående denna. Småländska.

— Undervisningen å seminariet är fri, ni behöver blott tänka på inackordering, böcker o. s. v. Fordringarna stäcka sig ej högre än till folkskolebildning, men som sökandena alltid äro många, fordras att vid präfnings vara skicklig i sina stycken. Seminarier finnas i Stockholm, Göteborg, Lund, Falun, Kalmar, Uppsala, Karlstad m. fl. städer. Begär upplysningar och prospekt från ettdera. En skola för utbildning och förberedelse för inträdessökande är Säfjö Prak-

Schweizer's

broderade balrober från Kr. 10,80
 " sidenblusar " " 7.—
 " barnklädningsar " " 4,90
 " kragar, jobs, näsdukar, artiklar passande till presenter m. m. Linnebroderier.
 Levereras tull- och portofritt i hemmet
 Begär katalog med Parisser modeplansch gratis och franco.
Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz)

Alla som själfva vilja måla i hemmen och önska ett utomordentligt vackert och hållbart arbete böra använda emaljfärgen **Chinalack**. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Erhålles hos alla färghandlare.

Se till att Ni verkligen får Chinalack och tag ingen annan. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Co:s A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

RAMIN

Verksamt utvärtes medel mot *Reumatism*

Till salu å 2 kr. pr fl. i de alla flesta apotek och kemikalieaffärer. Sändes fraktfritt till de platser där det förut ej finnes från Salicylsäpfabriken i Eslöf.

Oumbärlig för alla sömmerskor,

och i öfrigt för alla damer, är TRYCK-KNAPPEN

"BIJOU"

med originalffjäder i ett stycke, utgörande den förträffligaste knäppning för klädningar.

Sluter till mjukt och säkert och öppnar sig ej af sig själf, samt ger en slät yta.

Garanterad rostfri.

Begär endast märket Bijou, som finnes att tillgå i alla sybehörsaffärer

Axa yrkesserie. N:o 7.

H. CEDER-BERGS medicinska

SASOL-TVÅL för toaletten.

Genom sin tillsats af 10% SASOL innehåller denna tvål vissa, ur ett flertal växters flyktiga oljor extraherade...

Skomakaren sular och pinnar och klackar; Tråden den är och hammaren går — Hett blifver blodet och svetten den lackar...

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm.

Annonsera i Idun!

Gör en Svenska Rit- & Tapisseribrån, Vallingatan 33, 1 tr., Stockholm. HANDARBETEN, moderna mönster, 1ma kvalitét, billigaste pris.

IDUNS KOKBOK utgifven af Elisabeth Ostman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp...

Om man dagligen skall äta hafregrot, gäller det att få den sådan, att man ej tröttnar därpå. Försök en tid med Axa, den tröttnar man ej på.

Skönhetens första villkor är en vacker och ungdomligt fräuche hy som erhålles genom dagligt bruk af F. Paulis Ovicula (ägg) tvålv.

tiska skola, likaså Kristinehamns praktiska skola. Begär prospekt. N:r 249. Vänd er till Fredrika-Bremerförbundet, Stockholm.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten.

N:r 251. Undrar om det finnes något »småbarnspensionat», d. v. s. ett tillfälligt hem under föräldrars bortvaro för barn där försöksklassig omvårdnad och små kamrater finnes? I Stockholm eller närheten af Stockholm?

N:r 252. Hur skall man kunna hålla huden fri från pormask? Finnes något säkert medel frågar Prenumerant.

N:r 253. Musikvän, som mycket funderar på att aflägga organistexamen, vore tacksam få veta, hur stor nytta man har af en dylik, hvad för plats och huru stora inkomster man kan få efter aflägsnandet af densamma.

N:r 254. Hvad skall en ung flicka göra för att ej totalt andligen gå under af brist på sanna, värdefulla intressen. Är omvårdnad på alla sidor af idel småsinn och materialism och håller förmligen på att kvävas af brist på luft.

N:r 255. Finnes i Stockholm någon billig (helst afgiftsfri) kurs för sömnad, endast ett par kvällar i veckan, hufvudsakligen barnkläder. Tacksam är Barnsköterska.

N:r 256. Vore tacksam för ett bra recept på rismjölstårta. Ida-Lea.

N:r 257. Huru skall jag fortast möjligt få bort en värta på hakan, som på relativt kort tid uppstått? Tacksam för svar vore Isa.

N:r 258. Jag dricker ej vin, men det användes i hemmet, hur skall jag då göra vid t. ex. en middag, där jag själf är värdinna? Liten husmor.

N:r 259. Hur steker man en riktigt god och mör bifv? Hur i allmänhet få goda saftiga stekar, då de måste tagas mycket små, enär familjen endast består af två personer? Liten husmor.

N:r 260. Innehar för närvarande plats å kontor, men önskar ombyte. Som jag har stor lust för handarbete har jag tänkt utbilda mig till handarbetslärarinna. Vilken skola vore i så fall lämpligast? Är det svårt att erhålla plats? Och hurudana äro löneförhållningarna? Tacksam för svar vore 22-åring.

N:r 261. Vore tacksam om någon kunde ge mig ett råd mot surning i hufvudet. Har förgäfvats sökt bot hos flera läkare. Hopplös.

N:r 262. Undertecknad, ung direktörsfru, gammal studentka och högskolikt, i hemlighet pennfäktare med en hel del att säga mänskligheten, frågar härmed, om någon initerad vill gifva ett godt råd. Jag har ett rätt digert manuskript färdigt, innehållande ett stycke människolikhet, men saknande såväl litterära förbindelser som personligt mod och tilltaggenhet, vet jag ej, hvart jag skall vända mig för att få det bedömt och möjligen förlagdt. Jag är nämligen icke stockholmsbo. A. M. S.

N:r 263. Finns det några böcker, som behandla fredsfrågan? Priset? 19-åring svenska.

N:r 264. Kan någon af Iduns läsarinor säga mig huru man bäst skall använda eller afyttra gammalt aflagdt och mött siden, svart och kulört. Husmor på landet.

N:r 265. När bör en ung flicka vid en middag eller annars när viner finnas, dricka någon till, och om äldre personer finnas, samt när hon är ensam gäst m. m. Okunnig.

N:r 266. Undertecknad är 23 år, af ett stilla och blidt väsende, hvorför jag tror mig själf ha lust och fallenhet för att blifva församlingssystem eller i diakoniens tjänst i synnerhet som jag hört, att stor efterfrågan för närvarande råder för att inom större församlingar erhålla församlingssystem. Vill därför vänligast fråga någon af Iduns läsarinor, hvar man kan bli utbildad till församlingssystem, om Ersta är att rekommendera, huru mycket en dylik kurs kostar, och huru länge den räcker (kursen), samt hvilka inträdesfordringar som äro stipulerade och om där fordras mycken teori, skrifning m. m. Vore mycket tacksam för snart och fullständigt svar på mina härofvän gjorda förfrågningar. »Anna».

N:r 268. Jag är anställd som ensam jungfru i en familj, bestående af herre och fru. Sagda familj bebör en väning af 7 rum, kök, badrum samt 2 tamburer hållande 2,5 längd x 8 m. bredd. Alla rummen äro stora. Tre golf äro bonade, 2 golf betäckta med linoleummattor, 1 rumsgolf samt ett tamburgolf med yllematter, 1 rumsgolf samt det andra tamburgolfet är oljemåladt, köksgolfet är af sten.

Hvarje dag skall jag tvätta 2 rumsgolf (korkmatts), skura badkaret samt stengolfet i badrummet med hvit sand, gno de bonade golfven (hvilka äro ungefär 6x8 m.) med ylletrasor, så att man kan torka med flata handen efter och att ingenting af damm syns på den, soppa de ylle-mattsbelagda golfven med en liten rotborste. Sedan skall jag damma öfverallt i väningen, tvätta alla fönsterbräden samt plåtar. Köket tvättas hvarje dag, skura 2 gånger i veckan. Den andra tamburen samt det målade rumsgolfet tvättas 3 gånger i veckan, mitt eget rum när tiden så medgifver. Sommartiden har jag också en balkong att hålla ren dagligen. Sedan är det matlagningen, frukost, middag, kväll med ty åtföljande diskar. En gång i veckan poleras alla dörrlås (32 st.) samt alla fönsterlås. Så skall jag tvätta en gång i veckan näsdukar, strumpor (i allmänhet 18 par, utom mina egna) samt andra småplagg, stryka detta samt laga strumporna. Gö till torget 1 å 2 gånger i veckan. Baka ibland. Taga ut och piska småmatton en gång i veckan samt för öfrigt all rengöring som kan förekomma. Ingen extrahjäl. Allt detta och mer till för en lön af 20 kr. i mån.

Ar det obehagadt att kalla en sådan plats ansträngande? Tacksam för svar snarast Stina.

N:r 269. Hvar kan man sälja frö af krasse, solros, reseda, vallmo m. m. samt lökar af gladiolus och mombria, lönar det sig? Landtbo.

N:r 270. Huru skall jag måla ett antikt skåp, som jag tänker i matrum sammanställa med mörk ekmöbel, gula gardiner och draperi? undrar Förlöfvad.

N:r 271. Vill någon af Iduns ofta allvetande läsarinor gifva undertecknad ett råd eller upplysa hvart eller till hvem jag i Stockholm skall vända mig för att söka en framtidssysselsättning eller helst hem för en fattig yngre sjuklig tjänarinna som ej vågar taga sig en vanlig tjänarinneplats emedan hon är bruten af reumatism och ej får vara för mycket med händerna i vatten eller kan för sina knän skura. Annars är hon kunnig och villig i litet af hvarje göromål som hör till ett hems sysslor. Tacksam för ett råd häruti kan ingen vara mer än »En lidande medmänniskas vän».

N:r 272. Huru skall man bereda ekorsskinn och hvartil kan man använda dem? Hagraby.

N:r 273. Huru bör en hall i en mindre villa bäst inredas, hvilka färger och hurudana möbler? Vill gärna ha något vackert och färgerna böra äfven harmoniera med de närliggande rummen. Herrummet på ena sidan blir en ekmöbel klädd med rött läder. I salongen på andra sidan en mahognymöbel men färgen på tyg ej bestämdt ej håller tapetfärg i något af dessa rum. Villrådig fru.

N:r 274. Vill någon vara vänlig underrätta mig om man kan förvara Mangold för vinterbehof och på hvad sätt. Husmor från landet.

N:r 275. Skulle någon af Iduns praktiska och erfarna läsarinor vilja hjälpa undertecknad med råd och upplysningar, ja, rent af kanske uppställa ett system till ledning, som jag kunde tillämpa i det hushåll, som är anförtrodt åt min skötsel? Hushållet utgöres af min husbonde, som är en äldre ungarl och en ung studerande, som vistas här endast vintertiden, men om sommaren äro här en eller ett par gäster några veckor, bjudningar förekomma mycket sällan. Bostaden är en bekväm vilå bestående af 6 rum, jungfrukammare, badrum och kök, värmeledning, som eldas i kallaren, vattenledning i kök och tvettne sofram, å hvilka ställen vintertiden äfven fås varmt vatten. Till mitt biträde har jag en flicka, om ett par och tjuo år.

Vi tycka nu båda, att vi arbeta strängt hela dagarna (någon rensning i trädgården förekommer ju om sommaren), men ändå anser jag det ej blir gjort hvad som borde kunna göras och icke heller blir det någon tid öfver att få vara i ro och hvila sig på, och ändock består ju hushållet endast af högst fyra personer, oss båda tjänare häri inberäknade.

Jag misstänker därför det måtte vara fel i ledningen från min sida eller med andra ord, att jag ej förstår att styra och ställa nog praktiskt med de olika göromälen; god vilja fattas ej, det försäkras jag; visserligen är jag tidtals rätt nervös och trött, men en orsak härtill vill jag se i det ständiga arbetet, återigen vill jag gärna tro att om jag kunde förständigare ordna arbetet, det då måste bli mindre jäkt. Hjälp mig härmed den, som kan och vill och jag förblifver eder ständigt tacksamma Josefina.

»Att tappa hufvudet» är obehagligt men det är värre att tappa håret och då finnes enligt framstående hudläkares intyg intet annat medel som hjälper än användning af F. Paulis Azymol Stimulus.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA. Novus. Sommarlyckan å 5 kr. vandrade i korgen.

E. L. Det litterära värdet är tyvärr intet, men om det roar och tröstar er så skrif till er egen uppbyggelse.

Vesta. Odugligt. Samur. Tack, ej denna gång. E. A-n. Vi använda ej öfersättningar.

Rea. En passant användes för smala spalterna. G. M. Artiklarna skola införas. Signaturer ändras efter er önskan.

Jatgeir. Ni äger onekligen formkänsla, så i det fallet är er vers ju passabel. Längre fram i livet, då ni fått erfara mera, kanske ni också mäktar gjuta ett innehåll i fornen.

F. H-m. Trots värdet kunna de ej finna plats hos oss. M. E. B. Förgäfvets knacker ni på.

En 11-årig värmländska. Vänta några år ännu. Secrecy. Nej.

B. M. W-1. Papperskorgen känner sig förbunden. J. B. Också beträffande edra dikter. E. D. Ännu mera vers — nej!

Hans Törne. Lämpar sig icke för oss. Marta. Eder dikts »öde» blef ögonblicklig makulering.

SVENSK, bosatt i utlandet och som vill tillbringa ett par vintermånader i hemlandet, önskar inackordering i god familj eller i pensionat i Norrland, där tillfälle gifves att deltaga i ett äkta svenskt vintersportlif. Landet fördrages. Vid priset fästes intet afseende. Svar till »Ungherre 31», Iduns exp. f. v. b.

Kungl. Hofleverantör A.-B. ÖSTLIND & ALMQUIST Piano- & Orgelfabriker, Arvika. Högsta utmärkelser å senare årens världsutställningar för FLYGLAR: PIANON: ORGLAR i täflan med olika nationer. 22,000 instrum. i bruk. Begär pris. Göteborg, Stockholm, Kungsgatan 15, Drottninggat. 23. Malmö, Baltzarsgatan 42. Filialförest. i Stockholm: Musikdirektör Carl Bohlin.

Sådan min får man, när man dricker Geisha Thé Geisha Tea Company, London & Stockholm. Stockholm depöt: 2 Rosenbad. Påminner om aromen på karavanthé från fordom. Beordra det af Eder specialhandlar eller direkt mot postförskott.

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

H. G. SÖDERBERGS IMPORT A. B.

Prima Antracit, Hushållskol, Briketter, okrossad, krossad och småkrossad Koks

Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbfri vara erhålles.

R. t. 59 14, 3092, 5 75, 118 09, 118 12. A. t. 4 51, 3092, 1282, 25 82.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgivande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägs efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut,

Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta o. fullständigaste specialkurs i **Sjukgymnastik o. Massage.**

Begär prospekt!

Zanderska Gymnastiken,

Birger Jarlsгатan 23.

Damafd. 11-1: Dr G. Zander.
Herrafd. 1/2 8-10: Dr A. Levertin.
Do 2-1/2 6: Dr A. Berghel.
Snedafd. 1/2 3-1/2 5: Dr E. Zander.

Rynktinktur

(Majorskan Edmann, Varberg)

är det säkraste medel för att borttaga rynkor och pormaskar, samt att göra hyn verkligt ungdomlig.

Champoing

innehåller intet skadligt för håret, borttager mjäll, ger glans, är det bästa för hårets skötsel.

(Förnämsta Parfymaffärer).

Prenumerera på Idun!

Damer!

Sanitetsbindan förordas af läkare. Pris 2.25 pr. duss. + porto.

Hilda Almgren, Arlöv.

Damer!

Erkändt bästa medel mot generande hårväxt är Parfumerie Favorits, sändes mot 3 kr. postförskött. Parfumerie Favorite, Göteborg.

ROYAL WINDSOR

Det berömda härtärkande vattnet.

Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alltjämt stög försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.

Nederlag: **Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.**

Mélanogéne,

Diogenare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pr. kr. 4.50. Försändes diskret.

Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Generande hårväxt

aflägsnas för alltid med fru Fr. Wendrichs hårborttagningsmedel »Pate Epilatoire». Enda oskadliga medel till egen behandling. Erhålles för 5 kr. och försändes i Sverige blott från Filialkliniken E. Wolstrup för hår- och hudbehandling med massage och elektricitet, Norra Vallgatan 34, Malmö. På samma ställe erhålles »Crème d'Orient» och E. Wolstrups badvattnet.

Bibehåll håret blondt

och använd hårvattnet "Charme". Atergifver ljusst hår som mörknat dess forna blonda färg. Gör håret lätt o. glansigt. Absolut ofarligt. Ej färgämne eller s. k. blekvatten. I hvarje parfymaff. samt hos Sundins Damfris., Drottningg. 65, Sthlm, å 2 kr. fl.

Göteborgs Privata Förlösningshem,

Mollingsg. 7, Tel. 1750, 3937, 37 70. Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förlösningsarvodet inberäknadt. Goda referenser. Prospekt på begäran.

Köp billigt och bra. För att göra affär och varor kända expedierar jag tvååne profsändningar prima hellinnevaror till extra billigt pris mot efterkräf eller postförskött:

N:o 1 Kronor 13.50.	N:o 2 Kronor 6.50.
Damast, liljekonvaljmönster.	Jacquard, klöfver- ell. stjärnmönster.
1 st. Duk 150x150 Kr. 5.-	1 st. Duk 100x100 Kr. 1.60
1/2 duss. Servietter 60x60 > 4.25	1/2 duss. Servietter 50x50 > 2.45
1/2 » Handdukar 55x90 > 4.25	1/2 » Handdukar 55x70 > 2.45

Dukar i andra storlekar samt alla sorters linne- och bomullsväfnader till låga bestämda priser. **Broderlinne** tvinnadt, crème eller grått, 170 cm. 3 kr. Fru Maria Bergquist, Karlavägen 23, Stockholm. Rikst. 2786. Allm. Ö. 103.

Läs detta:

Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förväxlad med dessa. En annonsör uppgifver sig till och med äga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp **mot Engelska sjukan och Barnförlamning,** så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härläda sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnattigt lynne, ingen sömna, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, siem stockar sig i hufvudet, mage, leder, som medför en rylsig klåda, utslag, lederna blifva styva, stockar sig slemmet på strupen kallas det struma. Sneda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intyg. HANNA BENGSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 58 86.**

En bok "Om dekoraton och målning" jämte fullständiga färgskalor sändes gratis och franko till enhvar af Iduns läsare, som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insänd Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Hårnät, äkta till kr. 3,75 pr. duss. vanl. storl. prof mot 35 öre i frimärken. Svenska Hårnätimporten, Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Besvärande hårväxt

borttages bäst genom **Mc Millan & Arthurs, London, EPILATOIRE.**

Depôt hos A. W. NORDING, Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

Förnämsta medel att skydda huden och bevara hyns friskhet är Oatine-Crème

— en kraftig, snöhvitt naturprodukt af ren hafre. Äkta Oatine-Crème i hvit burk med grönt lock från The Oatine Co., London, säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. per burk. Oatine-Crème, -Tvä, -Puder o. -Balsam finnas öfverallt samt hos A. W. NORDING, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsгат. 16 o. Drottninggat. 63 Stockholm.

JAG BLEF TVÄTTAD MED VINOLIA

Vinolia Generalagentur: Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. DJ.

Specialaffär för **SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER** m. m. Bikt profsortiment till landsorten.

Broderi-Affären, 9 Kommandörsgatan 9.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 20,900,000 kronor. Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9. Filialer: Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.

Deposition 4 1/2 %
Kapitalräkning 4 1/2 %
Sparkassa 4 %

Fondafdelning. Kassafack.

BRUNKEBERGS TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

Idun utgifves denna vecka i A och B.

En Japansk Strå-Golvymatta

Levereras Iduns läsare för endast **3 kr. och 25 öre fraktfritt.**

En stor, vacker och stark golvmatta, som kan användas i varje vardagsrum, gästrum, matrum, trädgårdspaviljong eller veranda, sändes fraktfritt över hela Sverige för endast kr. 3:25.

Mattan är likadan på bägge sidor, hållen i ljusa, vackra färger, framställd av utomordentligt starkt, fint, blankt strå i ett stilfullt mönster. Den kan hålla i många år — även om den är utsatt för mycken slitning.

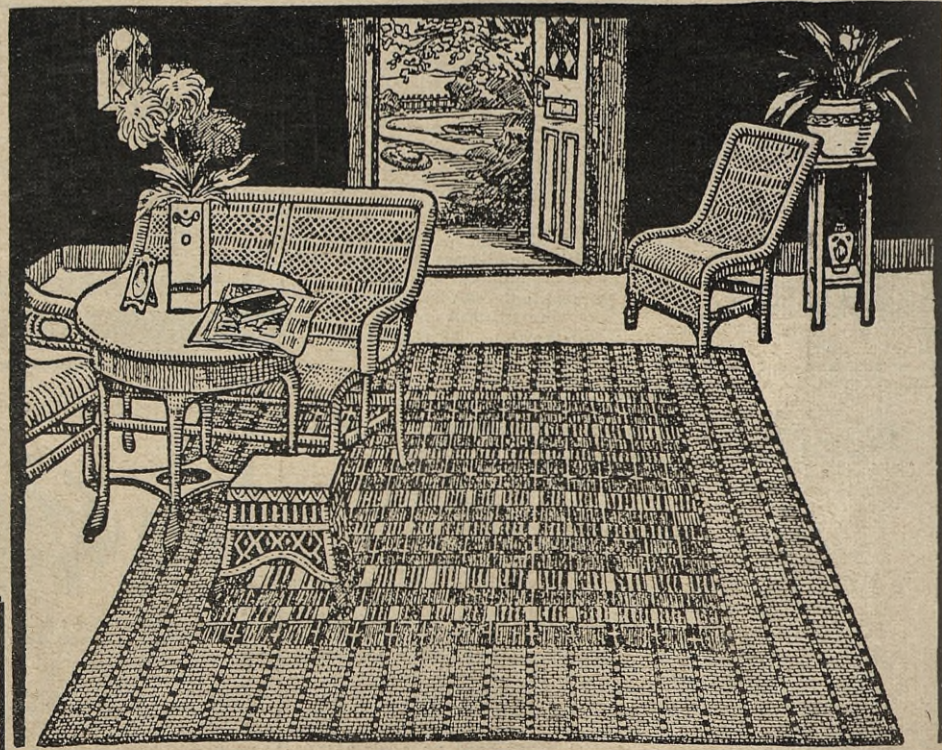
En matta som denna för endast kr. 3:25 behöver icke någon ytterligare rekommendation. Det är så billigt att icke ens butikerna kunna köpa hem den till detta pris. Skulle mattorna framställas här i landet skulle enbart arbetslönen belöpa sig till mer än vad hela mattan kostar.

Mattorna anlända med ångare direkt från Japan och endast denna gång i år. De som önska mattan må därför skriva **strax.**

Vi sända Eder varan solitt packad — **fraktfritt** pr efterkrav **OBS.!** Därest Ni ej blir **fullt belåten** med varan, får Ni returnera den på vår bekostnad.

Var god sänd inga pengar i förskott.

Det enda vi begära av Eder är att Ni sänder nedanstående beställningssedel med tydligt namn och adress **inom 10 dagar från tidningens datum.**

DAELLS VARUHUS, Malmö, Västergatan 12, Tel. 50 01. IDUN

Sänd mig **fraktfritt** mot efterkrav:
..... st. Stråmatta i storlek 190x135 cm. för kr. 3:25.
2 st. mattor levereras för kr. 5:95 fraktfritt.
Ombytesrätt förbehålles om ej till belåtenhet.

Namn:

Adress:

Beställningen kan också skrivas å ett brevkort.